Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філологічний факультет
Катедра української мови імені професора Івана Ковалика

ПОРІВНЯННЯ В ІДІОМОВЛЕННІ ЛЬВІВСЬКИХ ПОЕТОК-СУЧАСНИЦЬ

Маґістерська робота
студентки VI курсу
українського відділення
групи ФЛУ-62м
Пилипчук Олесі Володимирівни

Науковий керівник –
канд. філологічних наук, доцент
Кутня Г. В.

Львів – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП……3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЗАСОБІВ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ В ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ……..6
1.1. Образність як основна ознака текстів художнього стилю……6
1.2. Особливості лінгвістичного аналізу поетичних текстів……..13
1.3. Порівняння як компонент експресивного синтаксису……15
1.4. Порівняння у структурі простого та складного речення ……19
1.5. Детермінанти порівняння……24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОРІВНЯНЬ У ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ ЛЬВІВСЬКИХ ПОЕТОК-СУЧАСНИЦЬ ……..……..29
2.1. Лексико-семантична характеристика об’єкта та суб’єкта порівнянь…….….29
2.1.1. Лексико-семантичні групи об’єкта порівнянь……29
2.1.2. Лексико-семантичні групи суб’єкта порівнянь……..33
2.2. Структурно–граматична характеристика порівняльних конструкцій…..36
2.3. Характеристика порівнянь за формальним маркером порівняння……..41
ВИСНОВКИ……..…47
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ……..50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……56
ДОДАТКИ……57

ВСТУП

Порівняння вивчають у кількох аспектах: граматичному, коли аналізують мовні (морфологічні, синтаксичні) властивості порівнянь (І. Кучеренко, М. Черемисіна, Н. Широкова); фразеологічному, коли описують стійкі порівняння (А. Назарян, В. Огольцев); ономасіологічному, коли порівняння аналізують з огляду на зв'язки його компонентів з позамовною дійсністю (В. Дьяконов, Х. Леєметс, В. Образцова); семасіологічному, який вивчає семну структуру компонентів порівняння, їх взаємодію (Д. Ащурова, С. Александрова, І. Шенько); функціонально-стилістичному, коли описують функції порівнянь у різних стилях мовлення (В. Вомперський, Л. Голоюх, О. Некрасова, О. Федоров). Вивчення порівнянь у функціонально-стилістичному аспекті заслуговує на більш докладний опис, оскільки виявляє їх зв'язок з індивідуальною моделлю світу сучасних письменників.

Актуальність теми полягає в тому, що порівняльні структури поеток-сучасниць Галини Крук, Олени Галети, Мар'яни Савки, Маріанни Кіяновської та й узагалі їх поетичні твори не були предметом дослідження. Вивчення цієї проблеми відкриває нові горизонти для розуміння української мови XXI століття в цілому та порівнянь зокрема.

Мета магістерської роботи – здійснити структурно-стилістичний аналіз порівнянь у поезіях львівських поеток-сучасниць як вагомого складника образно-виражальної системи їх індивідуально-авторської манери.

Для досягнення мети потрібно розв'язати такі **завдання**:

– укласти матеріал джерельної бази;

– схарактеризувати особливості структури та семантики порівнянь у досліджуваних текстах львівських поеток-сучасниць;

– дослідити функціонально-стильове призначення порівнянь у поетичних творах поеток;

– виявити ознаки їх індивідуального стилю через аналіз порівнянь.

Об'єкт дослідження – поетичні твори Галини Крук, Олени Галети, Мар'яни Савки, Маріанни Кіяновської.

Предмет аналізу – порівняння у поезіях львівських поеток-сучасниць.

Джерельну базу роботи становить 279 порівняльних конструкцій, що є різними за своєю структурою та синтаксичною функцією.

Матеріалом джерельної бази послугували порівняльні конструкції, дібрані шляхом суцільної вибірки з текстів поезій зі збірок:

1. Кіяновська Маріанна «Інкарнація».
2. Кіяновська Маріанна «Міфотворення»,
3. Савка Мар'яна «Бостон–джаз».
4. Савка Мар'яна «Квіти цмину».
5. Савка Мар'яна, Маріанна Кіяновська «Кохання і війна».
6. Галета Олена «Суд у переддвер'ї», «Обернена перспектива», «Повернення».
7. Галина Крук «Сліди на піску».

Для реалізації визначеної мети та задекларованих завдань послуговуватимемось описовим методом з елементами статистичного аналізу, методом трансформації, тобто перетворенні окремих порівнянь без формального маркера в синтаксичному аспекті для виявлення семантики порівнянь, методом порівняння, тобто порівнянні явищ, методом зіставлення, тобто семантико-стилістичний аналіз зібраних одиниць.

Теоретичне значення магістерського дослідження полягає у тому, що воно дозволяє заповнити прогалини в історії вивчення ідіостилів видатних майстрів українського слова, які якнайповніше презентують у своїх творах національну мовну картину світу.

Практичне значення магістерського дослідження пов'язуємо з тим, що його результати можна використати у практиці викладання української мови і літератури у загальноосвітніх закладах, а також при укладанні матеріалів для спецкурсів та спецсемінарів з української лінгвостилістики для студентів філологічних спеціальностей ВНЗ й словників мови українських письменників.

Структура наукового дослідження відповідає його меті й завданням. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури (69 позицій), списку використаних джерел (7 позицій) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 57 сторінок.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ЗАСОБІВ ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ В ПОЕТИЧНОМУ ТЕКСТІ

1.1. Образність як основна ознака текстів художнього стилю

Мова художньої літератури є своєрідним дзеркалом літературної мови. Художня мова постає вершинним досягненням мови. У ній можливості національної мови представлені в найбільш повному і чистому розвитку.

Світ художньої літератури – великий і розмаїтий: багатство різних літературних епох і національних облич, творчих методів і художніх світоглядів, тем і жанрів, героїв і сюжетів, індивідуальних стилів і почерків. Уся ця багатогранна, історично змінна художня дійсність матеріально закріплена в слові, в художньому зокрема.

Ознаками образно наповненої мови письменника є «круте і гостре народне слово, витонченість поетичної лексики, дзвінкість і виразність звукового інструментування, пишні образні барви слова і поряд з цим точність і лаконізм, пластичність і зримість словесних образів...»[1].

Якщо широко розуміти відому концепцію О. Пєшковського про загальну образність слова, то вона підводить нас до висновку, що кожне слово в художньому творі може «втілити в собі щось від твору як цілості, від загальної образної думки, більш або менш рельєфно втіленої у слові»[2]. Буває образність слова внутрішньо смислова, усталено закріплена в мові, але образність народжується і в сполученні звичайних слів, які самі пособі не мають переносно-тропного значення. Художня тканина твору «плететься» не лише за допомогою тропів, і елементарний мікрообраз не обов’язково виражається тропом. Залежно від цього й розрізняємо слово – «образне» і «необразне», проте всі поняття взаємопов’язані.

---

[1] Дудик П. Прикметникові відокремлення в українській мові. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nzvdpu_filol/2009_11/zbirnuk%2011%20%202009/prukmetnukovi%20vidokremlennya.pdf

[2] Там Само.

Художнім текстом називається текст прозового, віршового або драматичного художнього твору. Творячи художній текст, автор використовує загальнонародну мову, якою послуговуються її носії, але вміло послуговується засобами художньої виразності.

Зазначимо, що мовний стиль – це сукупність мовних засобів вираження, зумовлених змістом і цілеспрямованістю висловлювання. Залежно від змісту і цілеспрямованості висловлення, а також в індивідуальній манері та уподобань у процесі мовлення відбуваються певний добір і комбінування найпридатніших і найпотрібніших саме для цієї мовної ситуації, наявних у мові співвідносних варіантів форм, слів, словосполучень, конструкцій речень тощо. Отже, художній твір, наукові статті, наказ керівника установи, протокол написані однією мовою, проте відрізняються набором мовних засобів, своїм мовним оформленням. Це – стилістична диференціація мови[3].

Художній стиль, що тісно пов'язаний із розвитком нової української літератури, мав значний вплив на оформлення і розвиток усіх інших її функціонально-стильових різновидів. Мова видатних українських письменників є помітним регулятором нормативності мови в цілому. Для художнього стилю сучасної української мови характерна надзвичайна різноманітність використання словесних засобів у специфічній образно-естетичній функції.

Як зазначає І. Кочан, «художній стиль має особливості: прозову мову, поетичну, мову драматургії, що породжує три основні структури текстів, або три підстилі. Кожний із них поділяється на численні жанри. Хоч частково ці жанри перехрещуються, проте зберігають зовнішню форму основного підстилю».[4]

Художній стиль поділяється на підстилі й за родами і жанрами: епічний (епопея, роман, повість, оповідання, нарис), ліричний (поема, балада, пісня, поезія), драматичний (драма, трагедія, комедія, мелодрама, водевіль),

---

[3] Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. Вид. 3-є, перероб. і доповн. – К.: Рад. шк., 1971. – С. 32.

[4] Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб.– К.: Знання, 2008. – С. 105.

комбінований (ліро-епічний твір, драма-феєрія, усмішка тощо). Кожний з цих підстилів має особливості мовної організації. Проте спільною ознакою усіх названих підстилів є образність.

За словами І. Кочан, «специфіка мови художнього твору творилася поступово, обґрунтовувалася у низці концепцій. Найдавніша з них вбачала цю особливість у тому, що в мовній тканині твору є образні засоби (тропи і стилістичні фігури). У художньому тексті слово проходить складну трансформацію: від звичайного почуттєво-конкретного до естетичного почуттєво-конкретного, що сприяє створенню образності. Контекстуальні переносні значення виникають лише в особливій ситуації, якщо вживається слово у незвичному для нього словесному оточенні. Тому ці значення індивідуальні. У словах із загальновживаним переносним значенням вторинне значення закріплюється як одне із самостійних, і його у такій функції усвідомлюють носії мови. Контекстуальні переносні значення не стають новим значенням слова у повному розумінні цього поняття. Вони залишаються новими значеннями лише у конкретному контексті й існують доти, поки існує цей контекст. Загальновживані переносні значення будуються на номінативних і усвідомлених усіма мовцями аналогіях, контекстуальні ж – на незвичних, особливих, індивідуальних, тому є виражальним засобом, категорією естетичності»[5].

Отже, художній стиль обслуговує духовно-естетичну сферу життя народу. Його використовують в індивідуальній і колективній творчій діяльності, різних видах мистецтва, культурі, освіті. Це особливий спосіб мислення, який полягає у відтворенні дійсності через конкретно-чуттєві образи.

Основним призначенням художнього стилю є вплив засобами художнього слова через систему образів на розум, почуття та волю читачів, формування ідейних переконань, моральних якостей та естетичних смаків. Серед основних ознак художнього стилю є: образність, поетичність, естетика мовлення, експресія як інтенсивність вираження, зображувальність (конкретно-

[5] Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посібн.– К.: Знання, 2008. – С. 106.

чуттєве живописання дійсності – людей, природи, явищ, понять, якостей, властивостей, відношень). У художньому стилі все подається крізь призму інтелекту і світовідчуття особистості (образ автора), і все спрямовується на особистість читача (слухача). Тож кожний художній твір є результатом образного пізнання і відображення реальної дійсності художником. Художній твір має силу раціонального та емоційного впливу на читача завдяки індивідуально-образному зображенню світу письменником. Відображаючи дійсність, письменник неминуче відображає своє бачення світу, своє до нього ставлення, поєднує правду і вимисел.

Крім того, відмінною рисою художнього тексту є те, що він містить не тільки семантичну, а й художню або естетичну інформацію, його основною рисою є образність. Художня інформація реалізується в межах індивідуальної художньої структури, тобто конкретного художнього тексту[6].

Емоційний вплив мовні елементи будь-якого рівня мають лише в системі тексту, в певній текстовій структурі, де вони реалізуються не ізольовано, а у взаємодії з іншими мовними елементами певного контексту.

Якщо говорити про найбільш загальні, «типові» властивості художнього мовлення, то «з функціонально-стилістичної точки зору слід брати до уваги, що призначення мистецтва як особливої форми суспільної свідомості – задовольняти естетичні потреби людей, що здійснюється завдяки впливу художніх творів не тільки на розум, а й на уяву і почуття читачів[7].

Крім того, специфіка художнього мовлення виявляється ще й у тому, що функціонування слова в художньому тексті залежить від особливостей його сприйняття. Тому комунікативної ролі мови тут замало, важливим є образотворчий вплив мовлення, який активізує фантазію і почуття читача – виразне, образне, емоційне, яке будить уяву читача, тобто виконує естетичну функцію. Саме образність, художня конкретність, а разом з тим цілісність

[6] Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. – К.: Либідь, 1993. – С. 21.

[7] Жовтобрюх М. А., Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. – К.: Вища школа, 1972. – С. 22.

сприйняття і вираження світу є специфічними ознаками художнього твору, саме вони стають потужними засобами впливу на читача.

Отже, художній стиль відрізняється від інших функціонально-стильових різновидів мови особливою естетичною функцією. Якщо розмовне мовлення виконує комунікативну функцію – функцію безпосереднього спілкування, науковий та офіційно-діловий – функцію повідомлення, то художній стиль виконує естетичну функцію, функцію емоційно-образного впливу на читача або слухача. Це означає, що художнє мовлення виховує в читача почуття прекрасного. Звичайно, ця функція властива певною мірою іншим стилям. Кожен з них прагне бути по-своєму виразним. Однак для художнього стилю установка на виразність головна, визначальна, стилетвірна.

У художньому мовленні слова набувають особливої якості, глибини. Художнє мовлення розраховане на сприйняття і розуміння, проте художній твір – це цілий художній світ, в якому тісно спаяні як мовні, так і позамовні чинники, чим текст художнього стилю відрізняється від текстів будь-яких інших функціонально-стильових різновидів мови.

Про увагу до художнього слова свідчать численні статті та монографії, присвячені питанням стилю і мови художньої літератури. Така увага науковців до цієї проблеми пояснюється активним розвитком нових напрямів у мовознавстві (когнітивна лінгвістика, етнопсихолінгвістика, лінгвістика тексту та ін.), які забезпечують можливість адекватного опису сутності й функцій засобів виразності в тексті, і поетичному зокрема.

Під засобами художньої виразності прийнято розуміти сукупність прийомів, способів мистецької діяльності письменника, за допомогою яких він зображає художній світ і виражає своє ставлення до нього (тому такі засоби ще називають зображально-виражальними). Використання засобів художньої виразності залежить від індивідуальної майстерності митця і визначає неповторну своєрідність будь-якого літературного твору. До засобів художньої виразності належать способи характеротворення, художньої типізації, створення структури художнього твору, увиразнення мовлення (тропи,

синтаксичні фігури, ритмомелодика та ін.). Будь-яка естетична особливість твору може розглядатись як засіб художньої виразності.

Художній текст є системою образів, які на тлі загальновживаної нейтральної лексики вибудовуються сув'яззю емоційно-експресивної лексики, різних видів синонімів, антонімів, омонімів, фразеологізмів; використанням зі стилістичною метою історизмів, архаїзмів, діалектизмів, просторічних елементів. Українська мова має для цього багатий, розвинений, стилістично диференційований словник. У художньому стилі використовуються всі типи речень, синтаксичних зв'язків, особливості інтонування і ритмомелодики. У художньому стилі повною мірою представлені тропи та стилістичні фігури: метафора, епітети, метонімія, синекдоха, порівняння, епітет, парономазія, гіпербола, персоніфікація, алітерація, асонанс, анафора, повтори, синтаксичний паралелізм, еліпс, періоди, риторичні питання, крилаті вислови, полісиндетон (багатосполучниковість), асиндетон (безсполучниковість) та ін. Художній стиль є їх природним, головним середовищем. Характерною ознакою художнього стилю є розгалужена синоніміка, емоційно забарвлена лексика.

Оскільки в текстах художнього стилю можуть використовуватися всі функціональні типи мовлення (опис, розповідь, міркування) і всі можливі їх комбінації, то, очевидно, що у них можуть бути представлені синтаксичні конструкції різних типів (свобода синтаксичного конструювання).

Розглядаючи питання про мовну образність, треба мати на увазі, що вона найповніше виявляє себе у слові. Однак, як слушно зауважує І. Кочан, мовно-художній аналіз твору не може обмежуватися лише словом» [8]. Усі мовні одиниці, взаємодіючи в системі художнього твору, створюють багатоплановий образ, який впливає на свідомість людини, її розум, почуття. Саме цей вплив і визначає ступінь дієвої образної системи того чи іншого твору. Образ відбиває і конкретизує наш життєвий досвід, наші зорові, чуттєві, слухові враження, певною мірою узагальнює і дуже часто доповнює його. Образам, особливо ліричним, притаманне яскраве емоційне забарвлення.

[8] Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб.– К.: Знання, 2008. – С. 107.

Образність художнього мовлення досягається незвичним поєднанням слів, вживанням їх у переносному значенні, що міститься в основі метафоризації. Це найпоширеніший спосіб творити образність. Метафоризацію мовлення створюють тропи – епітети, порівняння, метафори тощо[9].

Ідіостилем називають сукупність глибинних механізмів створення текстового простору певним автором, які відрізняють його від інших.

Індивідуальність авторського стилю полягає в наявності специфічної сукупності авторських стилістичних прийомів, характеризується наявністю певного принципу відбору і комбінації різних мовних засобів та їх трансформацій у запропонованій автором концепції. Індивідуальний авторський стиль письмового мовлення передбачає вербальну форму вираження індивідуально бажаних автором мовних засобів і їх граматичних та лексичних значень. Вивчення індивідуальної авторської стилістики – це дослідження авторського вибору мовних засобів, задуму і його виконання, втілених в текст.

Отже, від творчої особистості письменника, його ідейно-естетичної концепції, світобачення залежить образна система, архітектоніка твору, схильність до вибору й організації тих чи інших мовних засобів, внутрішня художня трансформація їх у тексті. Так формується індивідуальний стиль письменника, що збагачує не тільки художній стиль, а й літературну мову загалом. Тому про художній стиль мови можна говорити як про закономірну послідовну множинність індивідуальних мовотворчих стилів письменників, які пишуть цією мовою.

[9] Ігнатенко М. Генезис сучасного художнього мислення. – К.: Наукова думка, 1986. – С. 107.

1.2. Особливості лінгвістичного аналізу поетичних текстів

Сучасна наука має достатньо обґрунтовані прийоми і методи лінгвістичного аналізу художнього тексту, системно викладені в спеціальних підручниках і посібниках, в окремих лінгвостилістичних розвідках. На противагу літературознавчому аналізові, при якому твір розглядається не тільки з погляду мови, але і з погляду образного змісту, а також в історико-літературному контексті, лінгвістичний аналіз тексту «прямує» від слова до авторської ідеї, тобто досліджує різні елементи мови, пов'язані з розумінням літературного твору як такого. Незважаючи на те, що художній текст має об'єктивний зміст, дослідник опиняється перед величезною кількістю смислів і точок їх перетину.

Отже, лінгвістичний аналіз художнього тексту – вивчення особливостей мови художнього твору на всіх її рівнях, визначення ролі мовних одиниць цих рівнів в розкритті змісту тексту.

Відображення дійсності в художньому тексті передбачає зв'язок двох тісно пов'язаних систем – мови і мислення. Тому прийнято виділяти два аспекти в змісті текстових одиниць: аспект образно-поняттєвих відношень (властивість слова відображати явища, ситуації об'єктивного світу) і аспект власне мовних відношень (властивість словесного образу збуджувати інші вербальні образи). Образно-поняттєвий та мовний рівні змістової структури тексту взаємодіють один з одним.

Сприймаючи поетичний текст в єдності форми і змісту, під час лінгвістичного аналізу слід визначити ті мовні засоби, які створюють ідейно-художній зміст тексту, засвідчують творчий феномен автора.

Лінгвістичний аналіз поетичного тексту дозволяє представити будь-який твір як багатопланове явище, в якому кожне слово не просто відображає об'єктивну дійсність і ставлення до неї автора, а становить художню цінність.

Мова поетичного тексту живе за своїми законами, відмінними від життя природної мови, адже поетичний текст має особливі механізми породження

художніх смислів. Слова і вислови у художньому тексті за своїм актуальним змістом не завжди відповідають тим же словам, що вживаються за його межами. Слово в художньому тексті (завдяки особливим умовам функціонування) зазнає семантичних перетворень, набуває додаткового змісту. Гра прямого і переносного значень слова породжує естетичний та експресивний ефекти художнього тексту, його образність і виразність.

Важливе значення для правильної інтерпретації поетичного тексту має поняття образності, висвітлене у працях О. М. Пєшковського, В. В. Виноградова, Г. О. Винокура, які стверджували, що слово в художньому творі образне не тільки тому, що воно обов'язково метафоричне, «воно подається з художньою настановою»[10].

Концепція загальної образності уможливила сприйняття мови художнього твору як єдиного цілого, як системи взаємопов'язаних елементів, де кожна мовна одиниця єдино можлива для цього конкретного твору і мотивована його ідейно-образним спрямуванням.

Отже, при лінгвістичному прочитанні поетичного тексту слід брати до уваги специфіку його організації, адже слово у вірші набуває максимальної об'ємності смислів як асоціативних, так і зумовлених його семантичною структурою. Як бачимо, центральним в інтерпретації поетичного тексту є аналіз його словника. Крім того, важливу роль у створенні образної системи відіграє звукова орнаментовка тексту.

[10] Єрмоленко С. Я. Синтаксис і стилістична семантика. – К.: Вища школа,1982. – С. 158.

1.3. Порівняння як компонент експресивного синтаксису

Останні десятиліття позначені активною розробкою питань експресивного синтаксису в лінгвістиці. Питання про експресивний синтаксис уперше сформулював Ш. Баллі, що вважав афективний фактор (експресивний) обов'язковим компонентом будь-якого висловлювання.

До проблеми експресивного синтаксису також зверталися В. В. Виноградов, Л. В. Щерба, А. П. Сковородников, Ю. В. Ванников, А. П. Загнітко, С. М. Марич, Л. І. Конюхова, М. О. Вінтонів, Г. А. Коцюбовська, В. Я. Мороз та інші. Але у лінгвістиці це питання і дотепер залишається суперечливим, оскільки навіть ключові поняття (парцеляція, сегментація, приєднування) не обмежені чіткими граматичними нормами. Провідною вважається думка, що експресивний синтаксис – це спеціальні синтаксичні конструкції, породжені писемним мовленням, які базуються на синтаксичному членуванні, тобто порушенні синтагматичного ланцюжка словоформ, які організовані морфологічними показниками синтаксичних зв'язків[11].

Етнопсихоінгвістика – галузь сучасної психолінгвістики, що вивчає національно-культурну специфіку мовленнєвої діяльності, мовленнєвої поведінки, національно-культурну варіантність: а) мовленнєвих операцій, мовленнєвих дій і цілісних актів мовленнєвої діяльності; б) мовної свідомості; в) організації (зовнішньої та внутрішньої) процесів мовленнєвого спілкування. Психолінгвістику цікавлять проблеми вербальної поведінки людини, питання спілкування, зародження та функціонування мовлення. Предметом дослідження психолінгвістики є будова та функціонування мовленнєвих механізмів людини в їхньому співвідношенні зі структурою мови.

Оцінка виражає ціннісне ставлення суб'єкта до позначуваного. Емоційний компонент виражає ставлення суб'єкта до предмета і передає гаму різних емоцій. Оцінний та емоційний компоненти значення взаємопов'язані. Експресивність виступає мірою інтенсивності вираження емоційного значення.

[11] Коцюбинська М.Ф. Образне слово в літературному творі. Питання теорії художніх тропів. – К.: АН УРСР, 1960. – С. 11.

Функціонально-стилістичний компонент конотації свідчить про належність фразеологізму до того чи іншого стилю мовлення. Під експресивністю розуміється інтенсифікована виразність, така соціально й психологічно мотивована властивість мовного знака (мовленнєвого елемента), яка деавтоматизує його сприйняття, підтримує загострену увагу, активізує мислення, викликає почуттєву напругу слухача / читача, тобто «резонанс, який виникає внаслідок накладання один на одного оцінної модальності, емотивності, а також стилістичного «забарвлення»[12].

Спірним є питання «стирання» образності усталених порівнянь і часткова втрата експресії внаслідок їх тривалого вживання у мовленні. «Стирання» образності фразеологічних порівнянь не може бути з тієї причини, що семантика цих одиниць знаходиться у тісному зв'язку з їх образністю. «Стирання» образності та незначна втрата експресії при вживанні у мовленні є лише частковою, оскільки ці експресивні одиниці можуть втратити образність лише у результаті таких семантичних зрушень всередині фразеологізму, які зруйнують його основу. Образ може бути для нас звичним, шаблонним, але він не зникає повністю, тим більше, що його часткове стирання створює і засіб, який дозволяє мові зберігати, розвивати й удосконалювати свою виразну силу. Таким засобом є створення фразеологічних синонімів, нових одиниць із тією ж семантикою, але утворених на основі порівняння з новим предметом / явищем об'єктивної дійсності.

Фразеологічні порівняння вживаються як експресивні одиниці, що конкурують із лексемами, а мірою експресивності є інтенсивність. Всі фразеологічні одиниці більшою чи меншою мірою є інтенсифікаторами. Їхня інтенсифікативна функція базується насамперед на образності. Ця функція зумовлює вживання аналізованих одиниць в тексті для збільшення виражальної сили. Особливістю усталених порівнянь є те, що інтенсифікативна функція типова саме для порівняльної частини. Образний компонент починає

[12] Гетьманець М.Ф. Сучасний словник літературознавчих термінів: А – Я. – Х.: Ранок, 2003. – С. 156.

функціонувати як підсилювач і цим самим отримує інтенсифікативне значення, що є найвищим ступенем вияву ознаки.[13]

Інтенсивність впливає на стилістичну маркованість усталених порівнянь. Адже з точки зору логіки інтенсивність є різновидом оцінки, яка може бути охарактеризована як з кількісного, так і з якісного боку. При цьому встановлюється два типи шкал: шкала кількісної оцінки (багато / мало) або інтенсивності та шкала власне оцінки (добре / погано).

Порівняльні звороти виконують важливу стилістичну функцію, бо наповнюють речення певною порівняльною модальністю, сприймаються образно, з виразною художністю[14].

Семантика компаративних відношень ґрунтується на складних процесах розумової діяльності людини, невід'ємною складовою якої є асоціації, що виникають унаслідок чуттєвого сприймання дійсності. Саме асоціації утворюють у порівняльній конструкції її найголовніший компонент – основу, що концентрує семантичний потенціал порівняльної конструкції, решта компонентів якої (предмет та образ) матеріалізують порівнювані субстанції. В основі порівняння може бути як одна, так і декілька асоціацій.

Порівняльні конструкції – один з методів пізнання об'єктивної дійсності за допомогою конкретних образів, а не абстрактних понять – характеризуються особливо широким діапазоном зіставлюваних понять, з одного боку, і оцінністю – з іншого[15].

І. Кучеренко наголошує, що порівнянням предикативна ознака важлива не тому, що уявляється нашій свідомості виразно динамічною, змінною, на відміну від атрибутивної, не настільки виразно змінною за своєю природою, щоб бути відображеною в мисленні як помітний процес, а, головне, тим, що усвідомлюється у процесі пізнання, тобто як така, на яку скерований пізнавальний процес людини[16].

---

[13] Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української літературної мови: підручник для філолог. фак-тів. ун-тів. – К.: Вища школа, 1987. – С. 132.
[14] Дудик П.С., Прокопчук Л.В. Синтаксис української мови. Підручник. — К.: Академія, 2010. – С. 123.
[15] Кучеренко І. К. Синтаксичні функції порівняльних конструкцій // Актуальні проблеми граматики: Зб. наук. праць. – Львів: Світ, 2003. – С. 137.
[16] Кучеренко І. К. Порівняльні конструкції мови в світлі граматики. – К. : В-во Київ. ун-ту, 1959. – С.49.

У мовознавчих дослідженнях типологію суб’єкта й об’єкта порівняння розглядають у класифікаціях, які ґрунтуються на їх формально-структурних ознаках та семантиці двох компонентів компаративних конструкцій.

Більшість дослідників зосереджують увагу на класифікації, побудованій на характері семантичних відношень між суб’єктом та об’єктом порівняння (логічні й образні).

В порівняльних конструкціях виділяють два основні і необхідні компоненти: перший предмет чи явище, ознаки якого ми пізнаємо, розкриваємо за допомогою іншого – суб'єкт порівняння. Другий – предмет чи явище, що має яскраво виражені і відомі нам ознаки, які для нього є характерними в певних умовах або взагалі, внаслідок цього використовується для характеристики пізнавального – об'єкт порівняння[17].

[17] Ткаченко А. О. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства. К.: ВПЦ. Київський університет, 2003. – С. 78.

1.4. Порівняння у структурі простого та складного речення

Порівняльна модальність властива як простому, так і складному реченню. Найяскравіше вона представлена в складнопідрядних конструкціях з підрядними порівняльними частинами. У семантико-синтаксичній структурі простого речення вона знаходить свій вияв у порівняльних синтаксемах, утворених унаслідок згортання підрядних порівняльних частин.[18]

У простому реченні порівняння найчастіше виступає особливим різновидом ускладнення речення – порівняльними зворотами[19].

У складному реченні порівняльний зворот найчастіше виступає підрядним способу дії. Іноді він може бути підрядним міри й ступеня. Порівняльний зворот, який виступає неповним підрядним реченням, виділяється з обох боків комами.

Порівняльні конструкції та їх граматичні способи вираження розглядали такі вчені як А. Загнітко, М. Заоборна, М. Плющ, Б. Томашевський, К. Шульжук та ін. Усі вони виділяють п’ять основних структурних типів порівняльних конструкцій:

1. порівняльний зворот – частина простого речення, яка складається з порівняльного сполучника та повнозначного слова і виражає значення порівняння[20];

2. форма орудного відмінка – образне вираження якісної характеристики дії: дія або процес характеризується через порівняння однієї істоти або предмета з іншим предметом, чи істотою, завдяки вияву їх типових властивостей[21];

3. описові порівняння;

4. речення порівняльної структури[22];

---

[18] Черемисина М. И. Творительный падеж как средство формирования образа. Грамматика русского языка: сборник. Вып. 1. Иркутск, 1972. С. 72–92.
[19] Загнітко А. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект. Brno : Masarykova univerzita, 2013. – С. 82.
[20] Павленко Є. І. Порівняння як граматична і стилістична категорія // Мовознавство. – 1970. – № 3. – С. 78.
[21] Плющ М. Я. Орудний порівняння в українській мові. – К., 2008.
[22] Заоборна М. С. Порівняльні конструкції в системі складного речення української мови. – Тернопіль, 2001. – С. 22.

5. порівняльно-приєднувальні конструкції, що побудовані згідно принципу образної аналогії[23].

Порівняльним зворотом називають відокремлений член речення, що вживається в реченні зі спеціальною семантико-синтаксичною функцією[24].

Порівняльні звороти не репрезентують особливого члена речення. Їх виокремлюють на підставі структурно-синтаксичної і функціональної (порівняльної) ознак[25].

Порівняльний зворот може бути виражений:

- іменником:
  - ✓ у називному відмінку;
  - ✓ у непрямому відмінку;
- прикметником;
- займенником;
- дієприкметником;
- дієприслівником;
- числівником;
- прислівником.

Порівняльний зворот може виконувати функції порівняльного/-ої:

- ▪ означення;
- ▪ обставини:
  - ✓ мети;
  - ✓ часу;
  - ✓ місця;
  - ✓ способу дії;
  - ✓ причини;
- ▪ прикладки:
  - ✓ до підмета;
  - ✓ до присудка;

[23] Павленко Є. І. Порівняння як граматична і стилістична категорія // Мовознавство. – 1970. – № 3. – С. 79.
[24] Загнітко А. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект. Brno : Masarykova univerzita, 2013. – С. 83.
[25] Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови. Підручник. – К.: Академія, 2010. – С. 122.

- ✓ до означення;
- ✓ до додатка;
- ✓ до обставин.[26].

У деяких випадках порівняльну частину речення слід трактувати не як порівняльний зворот з одним чи більше членами речення, а як неповне порівняльне підрядне речення, у складі якого наявний:

1) іменник зі значенням носія певної дії;
2) займенник зі сполучником як; займенник вказує на конкретний предмет, з яким за певною однаковою дією порівнюють інший;
3) повнозначне слово в ролі обставини чи додатка, яке конкретизує, уточнює, доповнює значення дієслова-присудка[27].

Складнопідрядними реченнями з підрядною порівняльною частиною називають такі речення, у яких підрядна частина, яка містить у собі порівняння, з його допомогою надає пояснення змісту головної частини речення. Підрядна частина відповідає на питання *як?* і приєднується до головної такими порівняльними сполучниками *як, мов, немов, наче, ніби, неначе, немовби* та ін., сполучним словом *як.* У головній частині може бути присутнє слово *так*. Отже, ці конструкції можуть бути сполучниковими, відносними та займенниково-співвідносними, напр.: *Як без раннього світання день не піде на полях, так без першого навчання до наук закритий шлях* (П. Воронько); *Червоне коло, вищерблене хмарою, здіймалося над обрієм, ніби якась могутня рука підіймала над світом прапор* (О. Копиленко). Підрядні порівняльні речення можуть становити неповні двоскладні конструкції з пропущеним підметом, із пропущеним присудком, які встановлюються з головного речення[28].

Складнопідрядне речення з неповним порівняльним реченням:

1. Якщо в конструкції є іменник у називному відмінку з конкретним значенням (підмет).

---

[26] Загнітко А. Синтаксис української мови. Теоретико-прикладний аспект . – Brno : Masarykova univerzita, 2013. – С. 83-84.
[27] Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови. Підручник. — К.: Академія, 2010. — С. 123.
[28] Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови :. – К.: ВЦ "Академія", 2004. – 408 с.

2. Якщо стрижневим словом у конструкції є займенник (він завжди вказує на конкретний предмет).

3. Якщо в конструкції наявний тільки присудок (підмет зрозумілий з головного речення).

4. Якщо в конструкції є додатки й обставини, що залежать від пропущеного присудка[29].

Складнопідрядним реченням із підрядним порівняльним називається складне речення, підрядна частина якого пояснює шляхом порівняння, основаного на будь-яких асоціаціях, зміст усього головного речення.

Часто підрядні порівняльні речення бувають неповні, тобто мають лише один головний член – підмет або присудок, який і виконує порівняльну функцію, стосуючись, відповідно, присудка або підмета головного речення.

Підрядні порівняльні речення слід відрізняти від порівняльних зворотів, які становлять собою частину простого речення, що містить порівняння і з'єднується з реченням за допомогою підрядного сполучника. Підрядний порівняльний зворот, на відміну від підрядного порівняльного речення, не становить предикативної одиниці.

Першим звернув увагу на різноманіття значень орудного відмінка й описав їх О. Потебня. Значення виявилися настільки неінваріантними, що це дало вченому підстави запропонувати розподіл орудного відмінка на кілька самостійних відмінків. Хоча ця ідея не була підтримана, вона стала приводом для В. Виноградова стверджувати, що форми «орудного відмінка порівняння, способу і часу, тобто саме ті форми, що могли б виокремитися в самостійні відмінки, у сучасній мові є гібридними прислівниково-субстантивними утвореннями»[30].

І. Р. Вихованець вважає, що «інструментальність орудного становить периферію предметності, замикаючи її й межуючи з адвербіальністю».[31]

---

[29] Сучасна українська літературна мова / За ред. акад. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969–1975. – Т. 1. – С. 205.

[30] Виноградов В. В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. М.: Высшая школа, 1972.С. 173.

[31] Вихованець І. Р. Система відмінків української мови : монографія. – К. : Наук. думка, 1987. – С. 125.

І далі він висловлює думку, що червоною ниткою проходить через усі сучасні дослідження цієї теми: «Із значень орудного відмінка, що виокремлюються, виростають не нові відмінкові категорії іменника, а нові типи прислівників. Прислівники ніби приходять на допомогу іменнику, використовуючи «надлишки» виробництва».[32]

Прикладка – один із способів вираження порівняльних відношень. У лінгвістиці має місце думка, що «… прикладка є специфічним видом означення у формі іменника, узгоджуваного з означуваним словом у відмінку і, зазвичай, в числі. Прикладка є назвою уточнювальною, образною, характеризуючою або описовою».[33]

С. Рошко розглядає конструкції з іменниками-прикладками як порівняння[34], де компонентами виступають означуване слово та епітет-прикладка, які «часто служать засобом образної характеристики і емоційної оцінки осіб та предметів»[35]. Особливість таких порівнянь-прикладок полягає в тому, що вони поєднують у собі функціонально-семантичне навантаження епітета, порівняння та метафори.

[32] Олексенко О. А. Орудний відмінок із семантикою порівняння в приіменному вживанні. Лінгвістичні дослідження. Вип. 47. 2018. – С. 169–170.
[33] Сучасна українська літературна мова / За ред. акад. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1969–1975. – Т. 1. – С. 205.
[34] Рошко С. М. Формально-граматична та функціонально-семантична структура порівняльних синтаксем і підрядних речень у сучасній українській мові. – Ужгород, 2001. – С. 137.
[35] Кулик Б.М. Курс сучасної української літературної мови. – К.: Радянська школа, 1965. – С. 62.

1.5. Детермінанти порівняння

Досліджуючи синтаксичну структуру речення в сучасному українському художньому мовленні, ми звернули увагу на специфічні комунікативно-значеннєві компоненти, які не підпорядковані окремому члену, а належать до всього речення, беручи участь у формуванні його змісту. У мовознавстві незалежні семантичні поширювачі різноманітних синтаксичних структур прийнято кваліфікувати як детермінантні одиниці.

Детермінанти можуть вільно входити в різні як за структурою, так і за семантикою речення. Детермінант можна легко вилучити із синтаксичної конструкції, не порушуючи в цьому разі її формальної будови[36].

Н. Шведова розглядає детермінанти як одиниці, що не входять до структурного мінімуму речення. На цій підставі розрізняють суб'єктно-об'єктні та обставинні детермінанти.[37]

До обставинних поширювачів найчастіше уналежнюють локальні та темпоральні детермінанти, способу дії, порівняння, міри та ступеня, причини тощо.[38]

Різновидом детермінації зі значенням способу дії виступають компоненти із семантикою порівняння. Вона є характерною для речень із предикатом процесу, оскільки такий предикат корелює із семантикою якісних змін, тому компаративний компонент у структурі предикатної ситуації постає органічним.

Цей тип детермінації переважно репрезентовано зазвичай двома моделями:

1) комплексами порівняльних сполучників або часток (як, ніби, неначе, немовби, начебто тощо) з актуалізованим іменником-компаратором;

2) іменником-компаратором у формі орудного відмінка.

На формально-граматичному рівні ці дві групи є за функціями неоднорідними: перший тип детермінантів ускладнює речення (або окремі

---

[36] Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. – К. : Либідь, 1993. – С. 112.
[37] Шведова Н. Детерминирующий объект и детерминирующие обстоятельства как самостоятельные распространители предложения // Вопросы языкознания. – М. : Наука, 1964. – № 6. – С. 77.
[38] Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: синтаксис. – Донецьк : Дон НУ, 2001. – С. 15.

члени речення), другий – входить до складу простого речення як частина його структури[39].

Художній стиль є носієм мовно-естетичних знаків національної культури. Основне призначення цього функціонально-стильового різновиду мови – впливати засобами художнього слова через систему образів на розум, почуття і волю читачів, формувати ідейні переконання, моральні якості та естетичні смаки.

Головними ознаками художнього стилю є образність, поетичність, естетика мовлення, експресія, зображуваність. У художньому стилі все подається через призму соціальної орієнтації, світогляду, інтелекту і світовідчуття особистості і все зображуване спрямовується на особистість читача. Тому в художньому стилі, крім об'єктивності реального світу, існує і суб'єктивність сприйняття його людиною.

Тож кожний художній твір є результатом образного пізнання і відображення реальної дійсності художником. Художній твір має силу раціонального та емоційного впливу на читача завдяки індивідуально-образному зображенню світу письменником. Відображаючи дійсність, письменник неминуче відображає своє бачення світу, своє до нього ставлення, поєднує правду і вимисел.

Усі мовні одиниці, взаємодіючи в системі художнього твору, створюють багатоплановий образ, який впливає на свідомість людини, її розум, почуття. Саме цей вплив і визначає ступінь дієвої образної системи того чи іншого твору. Образ відбиває і конкретизує наш життєвий досвід, наші зорові, чуттєві, слухові враження, певною мірою узагальнює і дуже часто доповнює його. Образам, особливо ліричним, притаманне яскраве емоційне забарвлення.

Отже, від творчої особистості письменника, його ідейно-естетичної концепції, світобачення залежить образна система, архітектоніка твору, схильність до вибору й організації тих чи інших мовних засобів, внутрішня художня трансформація їх у тексті. Так формується індивідуальний стиль

[39] Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. – К. : Либідь, 1993. – С. 112.

письменника, що збагачує не тільки художній стиль, а й літературну мову загалом. Тому про художній стиль мови можна говорити як про закономірну послідовну множинність індивідуальних мовотворчих стилів письменників, які пишуть цією мовою.

При лінгвістичному аналізі поетичних текстів слід враховувати, що художній твір – це складна єдність компонентів, які утворюють гармонійне ціле. Саме тому в контексті художнього цілого одиниці різних мовних рівнів взаємозумовлені й не можуть розглядатися ізольовано. Ці взаємозв'язки і визначають появу смислових «прирощень», які зумовлюють художню наповненість кожного твору.

Помітним складником мови поетичних текстів є розгалужена система засобів художньої виразності, з-поміж яких на особливу увагу заслуговують порівняння різнорідні як за семантикою, так і за структурною своєрідністю.

Під засобами художньої виразності прийнято розуміти сукупність прийомів, способів мистецької діяльності письменника, за допомогою яких він зображає художній світ і виражає своє ставлення до нього (тому такі засоби ще називають зображально-виражальними). Використання засобів художньої виразності залежить від індивідуальної майстерності митця і визначає неповторну своєрідність будь–якого літературного твору. До засобів художньої виразності належать способи характеротворення, художньої типізації, створення структури художнього твору, увиразнення мовлення (тропи, синтаксичні фігури, ритмомелодика та ін.) Будь–яка естетична особливість твору може розглядатись як засіб художньої виразності.

Порівняльна семантика в реченнєвій структурі формально виражається за допомогою різнорівневих мовних одиниць, які в сукупності становлять розгалужену систему мовних засобів вираження категорії порівняння.

До граматичних способів вираження порівнянь відносять: порівняльний зворот; форму орудного відмінка; описові порівняння; речення порівняльної структури та порівняльно-приєднувальні конструкції, що побудовані згідно принципу образної аналогії.

Порівняльний зворот у структурі простого речення може виступати означенням (узгодженим і неузгодженим) у прикметниковій чи приіменниковій формі. Практичним прийомом розмежування порівняльного звороту і неповного підрядного порівняльного речення може слугувати трансформація порівняльного звороту в орудний порівняння.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОРІВНЯНЬ У ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ ЛЬВІВСЬКИХ ПОЕТОК-СУЧАСНИЦЬ

2.1. Лексико-семантична характеристика об'єкта та суб'єкта порівнянь

Порівняння як образний художній засіб у поезії львівських поеток-сучасниць має різноманітну семантику.

Структурування лексико-семантичного поля надає можливість відтворити цілісність лексико-тематичних та лексико-асоціативних зв'язків слів між компонентами мови й тексту, простежити семантико-стилістичні зв'язки між лексичними одиницями – назвами концептуальних понять.

У порівняльних конструкціях визначають два основні компоненти: об'єкт порівняння (явище чи предмет, ознаки якого нам відомі) та суб'єкт порівняння (предмет чи явище, ознаки якого ми пізнаємо, розкриваємо за допомогою іншого).

2.1.1. Лексико-семантичні групи об'єкта порівнянь

Проаналізований матеріал джерельної бази дозволив виділити такі основні лексико-семантичні групи об'єктів порівнянь:

- назви людей (як загальні, так і власні):

Знов по колу, ***мов зеки,*** *заклавши долоні за голови* (Г. Крук); *Вертаєш,* ***як воїн*** *— позбавлений віку і статі* (О. Галета); *До міста вертався,* ***мов цар,*** *мов сам імператор, листопад* (М. Кіяновська); *Трамвайчик тамує сміх — досконало,* ***як маг,*** *— бо такий вже у нього вишкіл* (М. Кіяновська); *На осіннє чекання дива накладається втома, безмежна,* ***як в паралітика*** (М.Кіяновська); *Звуки валторни,* ***як жінка****, в яку нетерпляче закоханий мім* (М.Кіяновська); ***Як дитину,*** *колисаю свого серця половину* (М. Савка);

- назви тварин:

Ввірвався у сни вередливий, як грім, василіск, ***немов василевс,*** *вимагаючи снами платити* (М. Кіяновська); *Та любов,* ***як тарпан*** (М. Кіяновська); *Я кохана твоя, я звиваюся,* ***наче змія,*** *— Серафіта з очима німими, нудними до блиску* (М. Кіяновська); *Любов,* ***як лошиця,*** *— норовлива, палка,*

молода (М.Кіяновська); *Коли зима затяжна зализує рани,* ***наче псисько старий,*** *собачим життя виглядає* (М. Савка); *Бо січень,* ***як пес****, огризається люто* (М. Савка); *Як гарно іти на світанку вулицями вилизаними як кошенята ковтати повітря* ***як молоко*** (М. Савка); *Зазвичай ми усе ще спимо притулившись хребтами* ***як великі рибини*** (*М. Савка); Купи мені води – і я піду, я буду в ній тонути,* ***наче риба*** *(Маряна Савка і М. Кіяновська); Пережити б цю осінь,* ***як птах перелітній,*** *як дим, як дерева навспак, і не знати, де корінь, де крона* (О.Галета); *Я зависаю у матриці власного серця* ***як пташка в сильці*** (М. Савка); *Наш страх,* ***немов химерний шовкопряд,*** *обплутаний минулим і прийдешнім, шурхоче снами* (М. Кіяновська);

- назви явищ природи та об’єктів природи:

Дні важкі, ***мов каміння****, на котрому печаті імен, ніби тіні мертвих* (О.Галета); *І голос,* ***як камінь,*** *зруш, і вийми з–під нього душу* (О. Галета); *Білий мармур слизький,* ***як лід*** (М. Кіяновська); *І сніг впаде,* ***як тисячі снігів****, та цей, останній, — безконечно біло* (*М. Кіяновська); Ввірвався у сни вередливий,* ***як грім****, василіск, немов василевс, вимагаючи снами платити* (М.Кіяновська); *Надто тяжка****, наче гроза****, повіка* (М. Кіяновська); *Суша прірвою стала в безодні найтяжчих безсонь, що палила їх туга,* ***немовби холодний вогонь*** (М. Кіяновська); *Рики юрби*, ***наче хвилі потопу*** (М. Савка); *Сонні Роллінз старий бородатий як бог зі своїм саксофоном і шалений* ***як вітер*** *що б’ється у двері симфонічної зали провістив що весна має шанс на цвітіння* (М. Савка); *Я предковічна,* ***як вода солона (*** М. Кіяновська);

- назви рослин:

Земля розгортається тінню супроти блукальців і сни розцвітають справжніші, ***ніж біла герань*** (О. Галета); *Тебе не покохала, лиш злюбила, бідо моя, колюча,* ***як стерня*** (М. Кіяновська); *Від тебе хіба що долоні, холодні,* ***як яблука,*** *— Бо вийшов зі шкіри вужа і не встиг їх зігріти* (М. Кіяновська); *Солов'ї убивають чужинців, також солов'їв, густо встелено рай їхнім пір'ям,* ***немов пелюстками*** (М. Кіяновська); *Я здіймаюсь в повітря* ***ніби розшарпана квітка*** (М. Савка); *Стріла кульбаби світло на щоці і павутинки ніжності на*

віях в долоні день ***як зламана лелія*** *прив'яло пахне і в усі кінці летять гінці на кониках зелених* (М. Савка); *Літо пристигле в мені* ***як розкушені афени*** *терпкувато–солодке минає* (М. Савка); *Спини мої слова, що їх зриваю з дерева,* ***як вишні*** (М. Савка і М. Кіяновська);

- назви неживої природи:

І сніг — ***наче ніж*** *вгорі* (Г. Крук); *Земна шкаралуща тонка*, ***як натільна білизна*** (О. Галета); *Читай мої губи,* ***як книгу,*** *і засинай із нею* (М.Кіяновська); *В закапелки, де води сягнули хіба що підніжж. Діва спала на травах, жорстких і колючих,* ***мов ніж,*** *Діву вабило небо, важке і крихке*, ***як магніт*** (М.Кіяновська); *Ти мав рамена*, ***як щити*** (М. Савка); В ньому кадри здригаються, ***наче у фільмі німому*** (М. Савка); *Закуто міста,* ***як у лати****, у лід* (М. Савка); *Там вицвіле дійство вертепне під сонцем, холодним,* ***як ніж*** (М. Савка); *І десь у кутку полотна, стуливши уста,* ***наче мушлю****, застигла в журбі непорушно пречистая і пресумна* (М. Савка); Дідів погляд двосічний***, як меч самурая*** (М. Савка); ***Наче ґудзик****, хилитаю свого серця половину* (М. Савка); *Запах страху як ракова пляма на тілі як чужі простирадла із квітами цвілі як знамена поразки* ***як клапті бинтів*** *почекальні вокзалів облави ментів* (М. Савка); *Місто,* ***як браму****, відкрило стару печать, хтось тебе кликав — Петро чи Святий Кирило* (О. Галета); *Я з глини ліпитиму вітер без власного тіла,* ***неначе порожню будівлю*** *— без лун і без митей (*М. Кіяновська); *І світ,* ***наче келія****, тиха, глуха, холодна* (М. Савка); *Щасливі, що дощ,* ***наче авто,*** *спиняють рукою* (Г. Крук); *А тіло – воно терпне від музики, що розриває нутро, що так глибоко в жилах,* ***як рідне столичне метро під землею****, не те що тутешнє* (М. Савка) *Пісня,* ***як потяг,*** *летить під укіс, скроні затисла втома* (М. Савка і М. Кіяновська);

- назви небесних тіл:

Душа каламутна, ***як ніч у дорозі*** (О. Галета); *Я перегусну мигдалем*, ***як світлом (***М. Кіяновська); *Кора,* ***як ніч,*** *шорстка і ненависна (*М. Кіяновська); *Спустошення затоптаного паволоть крихка,* ***як сутінь (***М. Кіяновська); *Твої*

очі змінюють колір, ***як ніч над морем*** (М. Кіяновська); *Дощ був довгий,* ***як день****, — то Старий відбувався завіт* (М. Кіяновська);

- релігійні поняття:

Плакала жінка на східцях до храму. Сльози — ***мов вервиця*** (Г. Крук); ***Ніби казання,*** *довга зима* (О. Галета); *Голуби,* ***як тіні великодні,*** *загрузають в повітряну товщ* (О. Галета); *Колодязі світла бездонні,* ***мов Божі зіниці*** (О. Галета); *Ми обмежені часом, як Богом,* ***як Божим знаком,*** *як піском у клепсидрі* (М. Кіяновська); *Бумерангами свідчень я катую тебе, а ти прямовисний,* ***як ангел,*** *— і я обираю втечу* (М. Кіяновська); *Голуби* ***як архангели втраченої премудрості*** (М. Кіяновська*); Круча – висока,* ***як втрачений рай*** (М. Кіяновська); *Я чиста,* ***як ангел,*** *якому намарився сон про перший цілунок в його недоторкані губи* (М. Кіяновська); *Плащ обвисає додолу підбитим крилом, і на душі,* ***як на прощі****, голодно і босо* (М. Савка); *І десь понад юрбою, добою, де зупинено час,* ***наче ангела глас****: я з тобою* (М. Савка і М. Кіяновська);

- назви речовин, продуктів харчування:

Усе проминуло — і тіло м'якіше, ***як віск,*** *з якого ліпила усесвіт для бджіл і для квітів* (М. Кіяновська); *Роздвоєння моє,* ***як мідь*** (М. Кіяновська); *Їх гарячі тіла,* ***наче вина терпкі*** *— золоті і брунатні, ясні,* ***мов емалі*** (М. Кіяновська); *Кат на схилі стояв — бракувало йому вівтаря: ворушив у пустелі сухими,* ***як сіль****, плавниками* (М. Кіяновська); *Жінка муки і млості, і тінь її тепла,* ***як віск,*** *наче спраглий рожен, чи, по грецьки скажу, обеліск, — тільки пил,* ***наче накип****, на тілі, що в спеку гаряче* (М. Кіяновська); *Анонімна бджола, мед занадто густий,* ***мов смола*** (М. Кіяновська); *Вже зализує рани просунувши ледве між ікла* ***наче варене м'ясо*** *розпухлий від спраги язик* (М. Савка)*; Звивається камінне дно, бруниться ріка, біжить в потоці полотно,* ***як цівка молока*** (М. Савка);

- міфологічні поняття:

Сни я зведу нанівець, ***наче Лета,*** *полюючи юного вра*нці (М. Кіяновська); *Бракувало знання ще еклог та іще таємниць мозок пилом припав****, мов***

Пандорина скриня (М. Кіяновська); *І здається пітьма,* ***як дракон,*** *пожирає нутро* (М. Савка);

- назви міст та країн:

А місто під дощем, ***як Рим,*** *прозоре* (М. Кіяновська); *А за плечима… не повертай голову в жодному разі – степ розгортається,* ***як Китай,*** *з сонцем палючих азій* (М. Савка і М. Кіяновська).

Однією з найоб'ємніших груп порівнянь у творчості поеток-сучасниць є абстрактні поняття, які переважно становлять є основу їх образного мовлення:

Знов пасадоблем, терпким, ***як щастя, з*** *осені насміхаюся* (Г. Крук); *Тиша,* ***ніби втома*** *— що не купити і не вкрасти* (М. Кіяновська); *Піднебесні гості сюди приходять з крилами,* ***як сни*** (М. Кіяновська); *Твоя доступність вища,* ***ніж слова****, з яких будуєш голос свій і руки* (М. Кіяновська); *Ген вітер застогнав — засни і не вслухайся. Його дороги суть несправжні,* ***як слова****.* (М.Кіяновська); *І навіть диявол стояв,* ***як душа,*** *притишено* (М. Кіяновська); *У серпанку потоп: дощ майбутній,* ***як звук,*** *— ніде* (М. Кіяновська); *Безголові колони у місті сліпому****, де як відлуння у храмі,*** *піднімається в небо вечір* (М. Кіяновська); *Тамую життя у собі,* ***наче пристрасть гірку*** (М. Кіяновська); *Тільки жінка, коротка,* ***як мить,*** *бо набула тепла, що у цілому світі єдина була осягла, що насправді боги не лишили йому таємниць* (М. Кіяновська); *Були дві жінки, і обидві – грона. Солодкість їх п'янила,* ***як любов*** (М. Савка і М. Кіяновська).

2.1.1. Лексико-семантичні групи суб'єкта порівнянь

Серед суб'єктів порівнянь, які найчастіше використовують поетки М. Кіяновська, М. Савка, О. Галета та Г. Крук у своїх поезіях, можна виділити такі назви: людина, абстрактні поняття, тварини та рослини, нежива природа, небесні тіла.

Найчастіше серед вище зазначених груп ми зустрічаємо порівняння, де суб'єктом виступає людина:

Повертаєш в свої береги, як причасник до столу, як задавнений кашель під ребра (О. Галета); *Вертаєш, як воїн — позбавлений віку і статі* (О. Галета); *Є, зрештою, ти як самотній прочанин, котрий за своїми плечима втрачає хистку покаяльну дорогу в Почаїв* (О. Галета); *Я предковічна, як вода солона (*М. Кіяновська); *А я — як сурмач.(*М. Кіяновська); *Я кохана твоя, я звиваюся, наче змія, — Серафіта з очима німими, нудними до блиску (*М. Кіяновська); *Я чиста, як ангел, якому намарився сон про перший цілунок в його недоторкані губи (*М. Кіяновська); *Я камінна, як тінь кам'яного хреста, на якому Твій Син сам себе розпластав* (М. Савка) та ін.

Часто суб'єктом порівняння виступають абстрактні поняття:

Вночі опадуть слова, наче яблука ранні, і матимуть білі зерна (Г. Крук); *Де пісок залягає у вічність, таку золоту, ніби в осінь припізнену* (Г. Крук); *Хвиляста печаль, як ріка на концерті в Баха* (М. Кіяновська); *Любов, як лошиця, — норовлива, палка, молода* (М. Кіяновська); *Слова, як луни у проваллі, пусті* (М. Савка).

Часто поетки у своїх поезіях ведуть роздуми стосовно людської душі: *Душа каламутна, як ніч у дорозі* (Г. Крук); *А за душею вітер, ніби з вирію* (О. Галета); *А поки що у душах, як срібло, відлунюють кроки* (М. Кіяновська); *Плащ обвисає додолу підбитим крилом, і на душі, як на прощі, голодно і босо* (М. Савка).

Більшою за обсягом є група порівнянь, де суб'єктом виступають явища природи:

Щасливі, що дощ, наче авто, спиняють рукою (Г. Крук); *І сніг — наче ніж вгорі* (Г. Крук); *Вода, як тлін, себе минувши, вічна* (М. Кіяновська); *Шугає чорний вітер, мов з похмілля* (М. Кіяновська); *До міста вертався, мов цар, мов сам імператор, листопад* (М. Кіяновська); *І дощ перетвориться в дощ, ніби в плач за покійним* (М. Кіяновська); *Дощ був довгий, як день, — то Старий відбувався завіт* (М. Кіяновська); *І входить промінь, ніби ніж, в гущавину лісів* (М. Савка); *Якби сонце було, як ти, то б від ніжної сліпоти засльозились у*

нього очі (М. Савка); *Якби небо було, як ми, – заховало б свої громи і спочити лягло у травах, якби небо було, як ми* (М. Савка).

У львівських поеток-сучасниць часто суб'єктом порівнянь є сучасне місто:

Місто, притомне волею двох держав, руки тобі розкривало, немов кордони (О. Галета); *Місто, як браму, відкрило стару печать, хтось тебе кликав — Петро чи Святий Кирило* (О. Галета); *А місто під дощем, як Рим, прозоре* (М. Кіяновська).

Аналіз порівнянь у творах львівських поеток-сучасниць свідчить про широке і вміле використання їх з метою виразного змалювання персонажів, індивідуалізації їх характерів. Порівняння у творах поеток мають пізнавальне значення і використовуються як засіб підсилення емоційності мови.

2.2. Структурно–граматична характеристика порівняльних конструкцій

У сучасній лінгвістиці існує декілька класифікаційних схем порівнянь. В основу більшості з них покладено або структурну, або граматичну ознаки (спосіб морфологічного вираження, синтаксична функція).

У творчості львівських поеток-сучасниць на першому місці за уживаністю знаходяться *порівняльні звороти* – конструкції, які складаються з порівняльного підрядного сполучника та іменника. Це прості за структурою порівняння, що складають 50% від усіх знайдених конструкцій. Вони є дуже лаконічними та експресивними:

Дні важкі, ***мов каміння,*** на котрому печаті імен, ніби тіні мертвих (О. Галета); Пісня, ***як потяг,*** летить під укіс, скроні затисла втома. (М. Савка, М. Кіяновська); Щасливі, що дощ, ***наче авто***, спиняють рукою (Г. Крук).

У творчості львівських поеток-сучасниць переважають непоширені порівняльні звороти.

До непоширених порівняльних зворотів відносимо:

Небо, ***як слюда,*** *мутне і жовте* (М. Савка); *Ти мав рамена,* ***як щити*** (М. Савка); *Бо січень****,*** ***як пес,*** *огризається люто* (М. Савка); *Як гарно іти на світанку вулицями вилизаними як кошенята ковтати повітря* ***як молоко*** (М. Савка); *Сонні Роллінз старий бородатий* ***як бог*** *зі своїм саксофоном і шалений* ***як вітер*** *що б'ється у двері симфонічної зали провістив що весна має шанс на цвітіння* (М. Савка); *І стареньких двоє хлібину ділять на півмісяці* ***як сонце*** *в океан лягає спати і теплі крихти в скорченій руці* ***немов дукати*** (М. Савка); ***Наче ґудзик****, хилитаю свого серця половину* (М. Савка); *Зчорніє стяг осінніх золотінь, на зимну землю лист,* ***як віко****, ляже* (М. Савка); *Втікати від понурих голосів туди, куди сніги такі іскристі, де передмістя вогники осель, сорочий скрегіт****, наче перестрілка*** (М. Савка і М. Кіяновська); *І, може, я дрімаю, може, сню: ми два буддисти в пошуках нірвани, і перед нами – полум'я вогню, і за вікном – замети,* ***як бархани*** (М. Савка і М. Кіяновська); *І тільки хтось, всезнаючий,* ***як демон,*** *захоче не пустити нас туди* (М. Савка і М. Кіяновська) тощо.

З-поміж сполучникових порівнянь суттєво переважають у ліриці поеток іменникові порівняння:

Щасливі, що дощ, ***наче авто,*** *спиняють рукою* (Г. Крук); *Плакала жінка на східцях до храму. Сльози —* ***мов вервиця*** (Г. Крук); *Дні важкі,* ***мов каміння,*** *на котрому печаті імен, ніби тіні мертвих* (О. Галета); *Пережити б цю осінь, як птах перелітній,* ***як дим,*** *як дерева навспак, і не знати, де корінь, де крона* (О. Галета); *Є день як день і тиша,* ***як сурма*** (О. Галета); *А я —* ***як сурмач*** (О. Галета) та ін.

На другому місці за частотністю уживання знаходиться так званий поширений порівняльний зворот, до складу якого входять, крім необхідних, ще й поширювальні компоненти – означення, однорідні члени речення тощо.

Поширені порівняння спостерігаємо у реченнях:

*Коли зима затяжна зализує рани****, наче псисько старий,*** *собачим життя виглядає* (М. Савка); *Тут навіть мряка м'яка,* ***як дитяча долоня*** (М. Савка); *Той мавр,* ***наче прянощ південний,*** *жаский і німотно ніжний* (М. Савка); *Рики юрби,* ***наче хвилі потопу*** (М. Савка); *І вино густе,* ***як кров венозна*** (М. Савка); *Вже зализує рани просунувши ледве між ікла* ***наче варене м'ясо*** *розпухлий від спраги язик* (М. Савка); *Я знаю, що простір без тебе –* ***як вижатий степ,*** *як тіло без певної кількості крові і лімфи* (М. Савка); ***Як оте паперове курча,*** *я неодмінно хотіла знайти тільки такого, як я, хоча… мабуть, такого, як ти* (М. Савка) тощо.

Матеріал джерельної бази засвідчив, що у проаналізованих нами поезіях поеток нерідко порівняння оформлені і як підрядні частини складнопідрядних речень (підрядні порівняльні):

Ти ступаєш так тихо, ***як вміють лиш тіні ходити*** *— безшелесно, і м'яко, і тьмяно* (О. Галета); *На обох контингентах весна аритмічне стакато* ***ніби дівчинка–підліток скаче*** *відкривши коліна* (М. Савка); *І стареньких двоє хлібину ділять на півмісяці* ***як сонце в океан лягає спати*** *і теплі крихти в скорченій руці немов дукати* (М. Савка); *Баба вийшла отак,* ***як виходять надвечір полічити на небі хмарини овечі,*** *попросити у бога рясного дощу –*

шурхотіння краплин по листках споришу (М. Савка); *Ця довершеність смутку, рисочка зболених уст –* ***наче десь поза простором ножиці точать на постриг*** (М. Савка); *І ніхто не співає – голос у горлі загус,* ***наче фреска мальована в часі Великого Посту*** (М. Савка);

Порівняльні звороти вводяться в речення за допомогою слів *як, мов, немов, немовби, немовбито, наче, начеб, начебто, неначе, неначебто, ніби, нібито, буцім, буцімто, ніж* і под. У реченні порівняльний зворот може бути або членом речення, або неповним підрядним реченням.

Найчастіше порівняльний зворот виступає обставиною, характеризуючи дію (стан, процес) порівнянням її з іншою дією (станом, процесом). Типове вираження порівняльної обставини – іменник у називному відмінку:

*Бо січень****, як пес****, огризається люто* (М. Савка); *Я зависаю у матриці власного серця* ***як пташка в сильці*** (М. Савка); *Вертаєш,* ***як воїн*** *— позбавлений віку і статі* (О. Галета).

Порівняльний зворот передбачає наповнення такими відмінковими формами:

– іменником у формі родового відмінка з прийменниками у, од, з, із:

*Закуто міста****, як у лати,*** *у лід* (М. Савка); *В ньому кадри здригаються,* ***наче у фільмі німому*** (М. Савка).

– іменником в орудному відмінку:

Ми обмежені часом, як Богом, як Божим знаком, ***як піском у клепсидрі*** (М. Кіяновська).

– прислівником:

Кохатимеш, ***мов востаннє,*** *обтікаючих пліч обнадійливу випадковість* (Г. Крук).

У творчості поеток-сучасниць функціонують орудні порівняння та описові конструкції, що зближує їх творчість з усною народною творчістю. Серед зібраних порівнянь виявлено такі описові усно народні конструкції:

Обличчя інфанти дитяче і мудре, і шкіра тонка, ***як пелюстка левкої*** (М. Савка); *Закипаю, туга,* ***як глибока криниця*** (М. Кіяновська); *Я здіймаюсь в повітря* ***ніби розшарпана квітка*** (М. Кіяновська).

Порівняльні підрядні частини, порівняльно-приєднувальні конструкції практично відсутні, що пояснюється легкістю стилю поеток, що не були обтяженими складними синтаксичними утвореннями.

У складному реченні порівняльний зворот найчастіше виступає підрядним способу дії:

Мов божевільний*, рушаєш в сутінь шукати в інших своєї суті, але не можеш переступити за межі плоті* (Г. Крук); *А потім усе зрозумієш: пливти — це губити світла зчужілих домівок,* ***мов жаль танцювати на вуглях*** (Г. Крук); *Солов'ї убивають чужинців, також солов'їв, густо встелено рай їхнім пір'ям,* ***немов пелюстками*** (М. Кіяновська)

Складнопідрядне речення з неповним порівняльним реченням:

1. Якщо в конструкції є іменник у називному відмінку з конкретним значенням (підмет):

Я жив колись на цій галявині, Де трави – ***наче золоте ярмо,*** *Блищить, натертий шиями, в блакиті* (Г. Крук); *День розтанув на губах,* ***Наче та сніжина біла*** (О. Галета); ***Наче хмари****, пливли вінки Над Америкою сумною* (О. Галета);

2. Якщо стрижневим словом у конструкції є займенник (він завжди вказує на конкретний предмет):

Ти така ж втомлена, земле, як і я. І, як ніхто, я добре знав, що книга ця прадавня. (О. Галета)

3. Якщо в конструкції наявний тільки присудок (підмет зрозумілий з головного речення):

*Журавель сумно поскрипує, ніби співчуває чоловікові. (*О. Галета)

4. Якщо в конструкції є додатки й обставини, що залежать від пропущеного присудка:

Раптово до закоханих із ночі, ***немовби щезник****, вимчав ковзаняр і видно, гратись він забаг із ними* (О. Галета); *До горла правда скочила,* ***як рись*** (М. Кіяновська); *Бачу, що воно сміється,* ***як маля*** (М. Кіяновська); *Трудитись має кожен****, як бджола*** (М. Кіяновська).

Порівняння-прикладки у досліджуваному матеріалі відсутні.

2.3. Характеристика порівнянь за формальним маркером порівняння

У поетичному доробку поетес Галини Крук, Олени Галети, Мар'яни Савки, Маріанни Кияновської представлена велика кількість сполучникових порівнянь.

У поезіях переважають сполучникові порівняння, у яких основним засобом приєднання порівняльної конструкції є порівняльні сполучники, з-поміж яких виразно домінують такі сполучники:

як:

І у наших долонях повільно, по краплі, збирається неприкаяна спрага чіткого, ***як крапка,*** *кінця* (Г. Крук); *Та й врешті цей тупіт тобі набрид,* ***як місяця німб****, що змалів до гроша* (Г. Крук); *Бо ти Сам–Сам,* ***як в О'Генрі лист*** (Г. Крук); *Хитання човнів на воді — ритуальний танок. У мушлю заходь і співай,* ***як зваблює море коханих*** (Г. Крук); *Повертаєш в свої береги,* ***як причасник до столу, як задавнений кашель під ребра*** (О. Галета); *Дивишся довго,* ***як падає в воду сніг*** (О. Галета); *Голуби,* ***як тіні великодні,*** *загрузають в повітряну товщ* (О. Галета); *Іноді провіщає їх Бог —* ***як сон чи страх,*** *докладає ноші на плечі і вугля в груди* (О. Галета); *Земна шкаралуща тонка,* ***як натільна білизна*** (О. Галета); *Й найгірше безвір'я* ***як віра*** *у те, що Бог в тебе більше не вірить* (О. Галета); *Голодний пес наскакує знадвору,* ***як матадор,*** *на зиму голокосту* (О. Галета); *Місто,* ***як браму****, відкрило стару печать, хтось тебе кликав — Петро чи Святий Кирило* (О. Галета); *І голос,* ***як камінь****, зруш, і вийми з–під нього душу* (О. Галета); *Хвиляста печаль,* ***як ріка на концерті в Баха*** (О. Галета); *І тоді я сховаюся тихо,* ***як дівчинка плаче*** (О. Галета).

Панування сполучника ***як***, що зрідка займає і синтаксичну позицію сполучникового слова, тобто прислівника, пояснюється безпосередністю його семантичної скерованості на порівняння. Тільки він ніякими додатковими чи уточнюючими модальними співзначеннями ніколи не ускладнюється, виражаючи семантику порівняння і тільки порівняння. Сполучник як єдиний

виконує власне порівняльну функцію, саме тому його найчастіше використовують львівські поетки.

Зрідка при порівняльній конструкції з показником ***як*** з'являються вказівні слова ***так*** чи ***такі***. З'являються вони і в простому, і в складному реченні, знаходячись у першому випадку в головному реченні, а в другому – за межами порівняльного звороту. Ці вказівні слова можуть стояти безпосередньо перед показником ***як*** або відмежовуватися від нього іншими словами, такого прикладу конструкцію ми зустрічаємо у О. Галети: *Ти ступаєш* ***так*** *тихо,* ***як вміють лиш тіні ходити*** *— безшелесно, і м'яко, і тьмяно* та М. Савки: *А тіло – воно терпне від музики, що розриває нутро, що* ***так*** *глибоко в жилах,* ***як рідне столичне метро під землею****, не те що тутешнє.*

наче:

Щасливі, що дощ, ***наче авто,*** *спиняють рукою* (Г. Крук); *І сніг* ***— наче ніж*** *вгорі* (Г. Крук); *Забувати слова,* ***наче руки старих коханок*** (Г. Крук); *Вночі опадуть слова,* ***наче яблука ранні,*** *і матимуть білі зерна* (Г. Крук); *Намальовані****, наче шляхи****, ті слова, що я знала, ховаючись, тільки для тебе* (О. Галета); *Сни я зведу нанівець,* ***наче Лета****, полюючи юного вранці* (О. Галета); *Тамую життя у собі,* ***наче пристрасть гірку*** (О. Галета); *Надто тяжка,* ***наче гроза,*** *повіка* (О. Галета); *Їх гарячі тіла,* ***наче вина терпкі*** *— золоті і брунатні, ясні, мов емалі* (О. Галета); *І піду додому вночі, не озвавшись до тебе з далекого поля любові,* ***наче ягода вовча*** (О. Галета); *Жінка муки і млості, і тінь її тепла, як віск,* ***наче спраглий рожен****, чи, по грецьки скажу, обеліск, — тільки пил,* ***наче накип,*** *на тілі, що в спеку гаряче* (М. Кіяновська); *Галатея умерла, лишившись до смерті незряча, Ім'ярек* ***— наче ангел,*** *і ангел — немов ім'ярек* (М. Кіяновська); *Для троянд то покора, для долі — лише пірует: світ упав перед ним,* ***наче хор*** *— підкоривсь корифею* (М. Кіяновська); *І світ,* ***наче келія****, тиха, глуха, холодна* (М. Савка); *Той мавр,* ***наче прянощ південний****, жаский і німотно ніжний* (М. Савка); *Рики юрби,* ***наче хвилі потопу*** (М. Савка); *Ця довершеність смутку, рисочка зболених уст –* ***наче десь поза простором ножиці точать на постриг*** (М. Савка); *І ніхто не співає – голос у*

горлі загус, ***наче фреска мальована в часі Великого Посту*** (М. Савка); *Підпираю істину плечима,* ***наче риба,*** *кинута на сушу* (М. Савка і М. Кіяновська); *І десь понад юрбою, добою, де зупинено час,* ***наче ангела глас:*** *я з тобою* (М. Савка і М. Кіяновська);

***мов*:**

Ти просто ідеш за водою, із блакитного в чорне, ***мов голосом твориш ріку*** (Г. Крук); *Обличчя різні,* ***мов Міста кахлі*** (Г. Крук); ***Мов божевільний***, *рушаєш в сутінь шукати в інших своєї суті, але не можеш переступити за межі плоті* (Г. Крук); *Знов по колу,* ***мов зеки***, *заклавши долоні за голови* (Г. Крук); *Плакала жінка на східцях до храму. Сльози —* ***мов вервиця*** (Г. Крук); *А він вже летів — йому швидко збувались сни. Розкошланий пес,* ***мов повітряна кулька на нитці*** (Г. Крук); *Колодязі світла бездонні*, ***мов Божі зіниці*** *(*О. Галета); *Згорблений пророк гортає день пожовклими очима****, мов болю сторінки із Книги Лез*** *(*М. Кіяновська); *Шугає чорний вітер,* ***мов з похмілля*** *(*М. Кіяновська); *Їх гарячі тіла,* ***наче вина терпкі*** *— золоті і брунатні, ясні, мов емалі (*М. Кіяновська); *Море мчатиме вслід кораблю — кораблю–вітрогону, – піднімаючи піну на гребенях хвиль*, ***мов хортиць*** *(*М. Кіяновська); *Анонімна бджола, мед занадто густий,* ***мов смола*** *(*М. Кіяновська); *Бо смерть неминуча,* ***мов запах міських нечистот*** *чи* ***гомін шкільного подвір'я,*** *різкий і невтомний* (М. Савка і М. Кіяновська).

Сполучник ***мов*** має найменшу дозу модальності: до сенсу простого зіставлення тут додається лише ледве відчутний нюанс приблизності, відтінок ірреальності. Тому з усіх українських порівняльних сполучників ***мов*** стоїть найближче до ***як***, де діє просте порівняння, без будь-яких модальних додатків.

***ніби*:**

Дні важкі, мов каміння, на котрому печаті імен, ***ніби тіні мертвих*** *(*О. Галета); *Відчуєш під серцем вірш,* ***ніби щем,*** *і вкотре вже станеш породіллею (*О. Галета); *Помирати поволі*, ***ніби хату в Йордан обійти*** *(*О. Галета); *Роки самоти*, ***ніби чорні жалобні хустки*** *(*О. Галета); ***Ніби казання***, *довга зима (*О.

Галета); *Рятівний малахіт* — ***ніби хіт про останні стани*** (О. Галета); *Говориш слова*, ***ніби кидаєш сніг*** (О. Галета) та ін.

***немов*:**

Знаходиш очі, ***немов монети ребром доверху*** (Г. Крук); *Знову той самий сон: сорок ночей підряд,* ***немов за покійним*** (О. Галета); *Крізь отвір зіниці по нитці проникне удав, холодний і вогкий,* ***немов усвідомлений злочин*** (О. Галета); *Сходи вели на схід. Човгав по них*, ***немов язиком по горлі*** (О. Галета); *Місто, притомне волею двох держав, руки тобі розкривало,* ***немов кордони*** (О. Галета); *Ввірвався у сни вередливий, як грім, василіск,* ***немов василевс***, *вимагаючи снами платити* (М. Кіяновська); *Наш страх,* ***немов химерний шовкопряд,*** *обплутаний минулим і прийдешнім, шурхоче снами* (М. Кіяновська); *Солов'ї убивають чужинців, також солов'їв, густо встелено рай їхнім пір'ям,* ***немов пелюстками*** (М. Кіяновська); *Рік на смерть і на блуд, день — на сміх по солодкій розплаті, й усвідомлене щастя зачаття*, ***немов самоцвіт*** (М. Кіяновська); І *стареньких двоє хлібину ділять на півмісяці як сонце в океан лягає спати і теплі крихти в скорченій руці* ***немов дукати*** (М. Савка);

***немовби*:**

Діва вергала тишу, ***немовби важкого хреста,*** *і вмирала, і знала, що навіть подекуди вмерла* (М. Кіяновська); *Суша прірвою стала в безодні найтяжчих безсонь, що палила їх туга,* ***немовби холодний вогонь*** (М. Кіяновська);

***неначе*:**

І не можуть померти, тільки лиця такі, ***неначе уже по смерті*** (О. Галета); *Я з глини ліпитиму вітер без власного тіла,* ***неначе порожню будівлю*** *— без лун і без митей* (М. Кіяновська); *Тисне брила повітря тяжко*го, ***неначе з льохів*** (М. Кіяновська);

Частотність використання сполучних засобів у порівняльних конструкціях в поезіях кожної із поеток демонструє додаток 1.

Одним із найдавніших та основних способів пізнання навколишнього світу є порівняння. Воно є складною лінгвістично–літературознавчою категорією, яка характеризується антропоцентричністю, прагненням до зіставлення через оцінювання віддалених одне від одного явищ дійсності, зумовлених суб’єктивним досвідом автора.

Постійне використання художніх порівнянь пояснюється прагненням поетів не зіставити непорівнювані за своєю природою речі, а підкреслити характерну рису саме таким способом, виявивши своє бачення й розуміння природи речей.

З’ясування семантики компонентів порівняння дає змогу вивчити психологію творчості письменника, виявити об’єктивну прагматичну інформацію, що є частиною зображуваного.

З’ясування семантики компонентів порівняння дозволяє вивчити й особливості індивідуального стилю митця, що включає елементи різних рівнів мови,(«маркерів ідіостилю»), які мають дуже високу концентрацію в дискурсі однієї людини. У художньому творі автор виявляє себе як мовна особистість, а отже, демонструє свою мовну та комунікативну компетенцію, відображаючи свої знання про світ, уявлення, ідеї, концепти, систему цінностей, що утворюють ідіостиль особистості та посідають вагоме місце у структурі її свідомості. Вагомим складником ідіостилю є порівняння.

Цілісне уявлення про семантику порівнянь допомагає створити методика виділення семантичних полів та лексико–семантичних груп.

Проаналізований матеріал джерельної бази дозволив виділити такі основні лексико-семантичні групи: назви людей; назви тварин; назви птахів; назви комах; назви явищ природи; назви рослин, дерев, плодів тощо; назви абстрактних понять; назви предметів, речей; назви небесних світил, дня, ночі тощо; назви водоймищ, географічних об'єктів; назви будівель, приміщень тощо; релігійні назви; назви речовин, продуктів харчування тощо; назви, пов'язані з національною специфікою.

Зазначимо, що з'ясування семантики компонентів порівняння дає змогу вивчити психологію творчості письменника, виявити об'єктивну прагматичну інформацію, що є частиною зображуваного. Найпоширенішими типами порівнянь серед проаналізованих нами є такі: людина – людина, людина – тварина, людина – явище природи, людина – предмет.

Зазначимо, що поняття лексико-семантичне поле – це ефективний інструмент дослідження й опису конститутивних ознак поетичного мовлення. Його застосування до дослідження вербальних явищ підтверджує системність лексико-тематичних і лексико-асоціативних зв'язків слів між компонентами мови і тексту, забезпечує ідентифікацію, упорядкування й опис поетичної лексики чи її фрагмента за семантико-тематичними ознаками, встановлення специфіки функціонування тієї чи тієї одиниці в художньому дискурсі з погляду її естетичних функцій та текстової реалізації узуальних і оказіональних зв'язків.

Щодо граматичної специфіки порівнянь, то у поезії поеток переважають сполучникові порівняння, найчастіше оформлені за допомогою сполучників *як, мов, немов, наче, неначе, ніби*. Безсполучникових порівнянь виявлено значно менше. Переважно вони виражені формою орудного відмінка іменника, рідше поетки уживають описові порівняння зі словами *схожий, подібний, здаватися*.

Порівняння в ідіостилі поеток Галини Крук, Олени Галети, Мар'яни Савки, Маріанни Кіяновської тісно взаємодіють з іншими мовними одиницями. Найчастіше порівняння підсилюють своє функціональне призначення для підтримку такого засобу стилістичного синтаксису, як синтаксичний паралелізм.

ВИСНОВКИ

У системі кожного художнього твору присутній багатоплановий образ, який створюється письменниками завдяки мовним одиницям, які надають їм емоційного забарвлення. Одним із засобів створення експресії є порівняння, що виступає універсальним способом переосмислення значення слова з іншого.

У дослідженні було охарактеризовано особливості структури та семантики порівнянь у текстах львівських поеток-сучасниць.

Порівняння у їх поезіях мають пізнавальне значення і використовуються як засіб підсилення емоційності мови.

Вони є дуже різноманітними за своєю будовою і змістом, тематичними групами, створюють словесні картини, а в уяві читача яскраві, насичені образи. Тому вивчення порівнянь допоможе сягнути далі у глибини творення образності, глибини пізнавання й освоєння навколишньої дійсності.

В ідіостилі львівських поеток-сучасниць порівняння є найяскравішою образною одиницею, що тісно пов’язана з ідейно-тематичною спрямованістю його творів. Компоненти порівняння є відбитком особистості авторів, викликають широке коло асоціацій, активізують увагу й почуття, зумовлюють відповідну реакцію читача. За допомогою порівнянь вони втілюють в художніх образах є життєві сприйняття, будують індивідуальну мовну картину світу.

За семантичним аналізом порівняльні конструкції складаються з трьох основних компонентів, а саме суб'єкт, об'єкт та основа порівняння, які сукупно становлять єдине структурно-семантичне ціле.

Проаналізований матеріал дозволив виокремити такі тематичні групи об’єктів порівнянь у досліджуваних текстах: назви людей (*мов зеки, як маг, як жінка*), тварин (*наче змія, як пес*); рослин (*як стерня, мов яблука*); явищ природи та об’єктів природи назви (*мов каміння, як грім, наче земля*), назви неживої природи (*наче ніж, як книгу*), назви небесних тіл (*як сутінь, як ніч*), релігійні поняття (*мов вервиця, як ангел*); назви речовин, продуктів харчування

(*як віск, наче варене м'ясо*); міфологічні поняття (*наче Лета, як дракон);* назви міст та країн (*як Рим*); абстрактні поняття (*як щастя*).

Серед суб'єктів порівнянь, які найчастіше використовують поетки М. Кіяновська, М. Савка, О. Галета та Г. Крук у своїх поезіях, було виділено такі назви: людина, абстрактні поняття, тварини та рослини, нежива природа та небесні тіла.

Як засвідчили статистичні дані, найчастіше об'єктами порівняльних конструкцій у віршах поеток стають назви людей, тварин, рослин, небесних світил, побутових предметів, речей, а суб'єктами – назви людей, портретні деталі, назви рослин, абстрактних понять.

У творчості львівських поеток-сучасниць на першому місці за уживаністю знаходяться порівняльні звороти, що складають 50% від усіх знайдених конструкцій (*Дні важкі,* ***мов каміння****…).*Серед них першість набувають непоширені порівняльні звороти (***Наче ґудзик****, хилитаю свого серця половину).* Серед присутніх сполучникових порівнянь суттєво переважають у ліриці поеток іменникові порівняння (*Є день як день і тиша,* ***як сурма).*** На другому місці за частотністю уживання знаходиться так званий поширений порівняльний зворот (*Вже зализує рани просунувши ледве між ікла* ***наче варене м'ясо*** *розпухлий від спраги язик…).* Основним сполучним засобом приєднання порівняльної конструкції є порівняльні сполучники *як*, *мов*, *немов*, *наче*, *неначе*, *ніби*. Сполучникові порівняння найчастіше оформлені як порівняльні звороти, проте поетки нерідко послуговувались й порівняльними підрядними у складі складнопідрядних речень.

Матеріал джерельної бази засвідчив, що у проаналізованих поезіях поеток нерідко порівняння оформлені і як підрядні частини складнопідрядних речень (підрядні порівняльні) (*Баба вийшла отак,* ***як виходять надвечір полічити на небі хмарини овечі,*** *попросити у бога рясного дощу – шурхотіння краплин по листках споришу*). Найчастіше порівняльний зворот виступає обставиною, характеризуючи дію (стан, процес) порівнянням її з іншою дією (станом, процесом). Порівняльний зворот передбачає наповнення такими відмінковими

формами: іменником у формі родового відмінка з прийменниками у, од, з, із (*Закуто міста**, як у лати,** у лід***);*** іменником в орудному відмінку (*Ми обмежені часом, як Богом, як Божим знаком,* ***як піском у клепсидрі***); прислівником (*Кохатимеш,* ***мов востаннє,*** *обтікаючих пліч обнадійливу випадковість*).

Перспективу подальших наукових пошуків пов’язуємо із докладним вивченням ідіостилю львівських поеток-сучасниць, об’єктивні висновки про який можливі за умови аналізу специфіки функціонування мовних одиниць різних рівнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабій І. М. Граматико–стилістична характеристика порівнянь у романі «Марія» У. Самчука / І. М. Бабій // Наукові записки ТНПУ, 2005. – Вип. ХУІІ. – Тернопіль. – С. 57–65.
2. Бабій І. М. Естетична роль колірних порівнянь у мові художньої прози / І. М. Бабій // Слово. Стиль. Норма (збір. наук. пр.), присвячених 65–річчю з дня народження доктора філологічних наук, професора С. Я. Єрмоленко / Відп. ред. Н. М. Сологуб. – К., 2002. – С. 72–75.
3. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології: навч. посіб. / Ф. С. Бацевич. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 248 с.
4. Ващенко В. С. Стилістичніявищавукраїнській мові: посіб. длястудентів філол. факультетів ун–тів. – Харків: Харк. держ. ун–т, 1958. – 228 с.
5. Виноградов В. В. О языке художественной прозы. Избранные труды / В. В. Виноградов. – М.: Наука, 1980. – 360 с.
6. Винокур Г. О. О языке художественной литературы / Сост. Т. Г. Винокур / Г. О. Винокур. – М.: Высш. шк., 1991. – 447 с.
7. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Русанівський В.М. Семантико–синтаксична структура речення. – К.: Наукова думка, 1983. – 219 с.
8. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. – К.: Либідь, 1993. – 368 с.
9. Вихованець І. Р. Прикладка / І. Р. Вихованець // Українська мова. Енциклопедія. – К.: Укр. енциклопедія ім. М. Бажана, 2004. – С. 524–525.
10. Гетьманець М. Ф. Сучасний словник літературознавчих термінів: А – Я / М. Ф. Гетьманець. – Х.: Ранок, 2003. – 432 с.
11. Голоюх Л. В. Порівняння як структурно–стилістичний компонент художнього тексту (на матеріалі сучасної української прози): автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 / Національна академія наук Інститут української мови / Л. В. Голоюх. – К., 1996. – 19 с.
12. Городенська К. Г. Деривація синтаксичних одиниць. – К.: Наук. думка,

1991. – 192 с.

13. Горяний В. Д. Вивчення порівняльного звороту в VII класі // УМЛШ. – 1979. – № 11. – С. 42–44.
14. Дзюба І. Подвижник / І. Дзюба // Літературна Україна. – 1989. – 28 вересня. – С. 3.
15. Довженко Г. Я. Порівняння у простому реченні сучасної української мови / Г. Я. Довженко// Синтаксична будова української мови – К. : Наук. думка, 1968. – С. 52–68.
16. Домашнєв А. І. та ін. Інтерпретація художнього тексту / А. І. Домашнєв. – М.: Просвещение, 1989. – 208 с.
17. Дудик П. Прикметникові відокремлення в українській мові. Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nzvdpu_filol/2009_11/zbirnuk%2011%20%202009/prukmetnukovi%20vidokremlennya.pdf
18. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності / С. Я. Єрмоленко. – К.: Дніпро, 1999. – 431 с.
19. Єрмоленко С. Я. Синтаксис і стилістична семантика/ С. Я. Єрмоленко. – К.: Вища школа,1982. – 201 с.
20. Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови /М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – К.: Вища школа, 1972. – 418 с.
21. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис: монографія / А. П. Загніткко. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – 662 с.
22. Загнітко А. Український синтаксис: теоретико–прикладний аспект. – Донецьк, 2009. – 137 с.
23. Заоборна М. С. Складнопідрядні порівняльні речення в сучасній українській мові: автореф. дис, канд. філол. наук / Тернопільський державний університет ім. В. Гнатюка / М. С. Заоборна. –Т., 1997. – 18 с.
24. Ігнатенко М. Генезис сучасного художнього мислення / М. Ігнатенко. – К.: Наукова думка, 1986. – 286 с.
25. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови / М. У. Каранська. – К. : НМКВО, 1991. – 400 с.

26. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української літературної мови: підручник для філолог. фак–тів. ун–тів / А. П. Коваль. – К.:Вища школа, 1987. – 365 с.
27. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація: монографія / Ж. В. Колоїз. – К.: Акцент, 2007. – 311с.
28. Коцюбинська М. Ф. Образне слово в літературному творі. Питання теорії художніх тропів / М. Ф. Коцюбинська. – К.: АН УРСР, 1960. – 188 с.
29. Кочерган М. П. Слово і контекст (Лексична сполучуваність і значення слова) / М. П. Кочерган. – Львів: Вища школа, 1980. – 183 с.
30. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / І. М. Кочан.– К.: Знання, 2008. – 423 с.
31. Кузьменко В. І. Словник літературознавчих термінів: навч. посіб. з літературознавства за оновленими програмами для вчителя та учнів серед. шк., профес. учил, ліцеїв, гімназій / В. І. Кузьменко. – К.: Укр. письм., 1997.– 380 с.
32. Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. – 2–ге вид / Б. М. Кулик. – К.: Рад. шк., 1965. – 283 с.
33. Кучеренко І. К. Актуальні проблеми граматики / І. К. Кучеренко. – Львів, 2003. – 360 с.
34. Кучеренко І. К. Категорія відмінка в сучасній українській літературній мові. – Львів, 1961. – С. 6–52.
35. Кучеренко І. К. Порівняльні конструкції мови в світлі граматики / І. К. Кучеренко. – К.: Видавництво Київського ун–ту, 1959. – 107 с.
36. Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. Вид. 3–є, перероб. і доповн / В. М. Лесин, О. С. Пулинець. – К.: Рад. шк., 1971. – 468 с.
37. Літературознавчий словник–довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К: ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
38. Маковецька Ю. А. Електронний словник порівнянь: етапи та методи укладання / Ю. А. Маковецька // Мовні і концептуальні картини світу: зб.

наук. пр. – Вип. 23. Кн. 2. – К.: Видавничо–поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – С. 143 – 146.

39. Маковецька Ю. А. Семантичні та лексичні типи художніх порівнянь (на матеріалі української поезії другої половини XX століття) / Ю. А. Маковецька // Функціональний простір української мови. – К.: Видавничо–поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – С. 48–53.

40. Маковецька–Гудзь Ю. А. Лінгвістична база даних українських художніх порівнянь / Ю. А. Маковецька–Гудзь // Науковий вісник Волинського нац. ун. імені Лесі Українки. Філологічні науки. – Луцьк, 2008. – № 2 – С. 238–242.

41. Маковецька Ю. А. Електронний словник порівнянь: проблеми і методи укладання / Ю. А. Маковецька // Прикладна лінгвістика 2006: проблеми і рішення: Тези науков–методичної конференції молодих науковців. – Миколаїв: НУК, 2006. – С. 73–75.

42. Маковецька–Гудзь Ю. А. Семантичні типи українських художніх порівнянь / Ю. А. Маковецька–Гудзь // Мовні і концептуальні картини світу: зб. наук. пр. – Вип. 26. – Частина 2. – К., 2009. – С. 210–213.

43. Маковецька–Гудзь Ю. А. Комплексна семантико–граматична модель художнього порівняння / Ю. А. Маковецька–Гудзь // Система і структура східнослов'янських мов (до 175–річчя Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова): зб. наук. пр. – К.: Знання України, 2009. – С. 16–20.

44. Маковецька–Гудзь Ю. А. Іменна лексика у художньому порівнянні / Ю. А. Маковецька–Гудзь // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови: зб. наук. пр./ Відп. редактор М. Я. Плющ. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 5. – С. 58–64.

45. Марко В. П. Аналіз художнього твору: навч. посіб / В. П. Марко. – К.:

Академвидав, 2013. – 280 с.
46. Мацько Л. І. Стилістика української мови: підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К.: Вища школа, 2005. – 462 с.
47. М'яснянкіна Л. І. Порівняння в ідіостилі М. О. Шолохова: функціонально–семантичний і прагматичний аспекти: автореф. дис. канд. філол. наук / Львівський національний університет імені Івана Франка / Л. І. М'яснянкина. – Л., 2002. – 18 с.
48. Неділько В.Я. Елементи теорії літератури. Конспекти лекцій / В. Я. Неділько. – К., 1994. – 268 с.
49. Павленко Є. І. Порівняння як граматична і стилістична категорія / Є. І. Павленко //Мовознавство. – 1970. – № 3. – С. 80–85.
50. Пилинський Я.М. Порівняння як засіб творення народнопісенного стилю / Я. М. Пилинський. – К.: Вища шк., 1980. – 112 с.
51. Плющ М. Я. Словоформа в семантично елементарному та ускладненому реченні : вибр. пр. / М. Я. Плющ. – К. : Вид–во Нац. пед. ун–ту ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 362 с.
52. Пономарів О.Д. Стилістика сучасної української мови: підручник / О. Д. Пономарів. – К.:Либідь, 1992. – 203 с.
53. Прокопчук Л. В. Категорія порівняння та її вираження в структурі простого речення: Дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Вінницький держ. педагогічний ун–т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2000. – 197 арк. – Бібліогр.: арк. 178–197.
54. Рошко С. М. Проблема розрізнення підрядних порівняльних речень та порівняльних зворотів – членів простого речення / С. М. Рошко // Філологічні студії. – 2000. – № 1. – С. 188−193.
55. СеліванованОО. Сучасна лінгвістика:термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава: Довкілля – К., 2006. – 716 с.
56. Скорбач Т. В. Порівняння в поезії Валер'яна Поліщука / Т. В. Скорбач // Лінгвістичні дослідження: наук. вісник. – Випуск 3. – Харків: ХДПУ, 1997. – С. 30–33.

57. Словник символів / За заг. ред. О. І. Потапенка, М. К. Дмитренко. – К.: Народознавство, 1997. – 156 с.
58. Сологуб Н. М. Мовний світ Олеся Гончара / Н. М. Сологуб. – К.: Наук. думка, 1991. – 137 с.
59. Сучасна українська літературна мова: підручник/А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; За ред. А.П. Грищенка– К: Вища шк., 1987. – 403 с.
60. Тарасенко Н. Д. Деякі питання поетики / Н. Д. Тарасенко. – К.: Рад. шк., 1959. – 196 с.
61. Томашевский Б. В. Стилистика и стихосложение: курс лекций / Б. В. Томашевський. – Л.: Учпедгиз, 1959. – 534 с.
62. Українська література ХХ сторіччя: навч. посібник для вчителів та учнів 10–11 класів середніх шкіл. – К.: Укр. письменник, 1993. – 224 с.
63. Український правопис / Ін–т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, Ін–т укр. мови НАН України. – К.: Наук. думка, 2008. –С. 162–170.
64. Федоров О. И. Образная речь / О. И. Федоров. – Новосибирск: Наука, 1985. – 119 с.
65. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії / В. А. Чабаненко. – К.: Дніпро, 1984. – 180 с.
66. Чередниченко І. Г. Нариси з загальної стилістики / І. Г. Чередниченко. – К.: Вища школа,1962. – 418 с.
67. Шаповалова Наталія Петрівна. Функціонально– семантичний статус порівняльних конструкцій у сучасній українській мові: Дис… канд. Філол. Наук: 10.02.01 / Донецький держ. Ун–т. — Донецьк, 1998. – 180с.
68. Яновець А. І. Лінгвістична природа категорії порівняння / А. І. Яновець // Філологічні студії. – 2003. – № 3–4. – С. 130–134.
69. Ярова Н. В. Особливості функціонування художнього порівняння в поезії С. Плат (експресивно–емоційний аспект) / Н. В. Ярова // Вісн. Київ. лінгвістичного ун–ту. – 2000. – Т. 3. – № 1. – С. 174–178.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Галета Олена «Суд у переддвер'ї», «Обернена перспектива». Доступний з URL: http://poetyka.uazone.net/haleta/
2. Галина Крук «Сліди на піску». Доступний з URL: http://poetyka.uazone.net/krouk/
3. Кіяновська Маріанна Інкарнація. – К. ; Львів : Київ. Русь, 1996. – 98 с.
4. Кіяновська Маріанна Міфотворення : поезії; передм. О. Галета. – К. : Смолоскип, 2000. – 108 с.
5. Савка Мар'яна Бостон–джаз: Збірка поезій. – К.: Факт, 2008. – 96 с.
6. Савка Мар'яна Квіти цмину. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2006. – 128 с.
7. Савка Мар'яна, Маріанна Кіяновська Кохання і війна. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2002. – 60 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

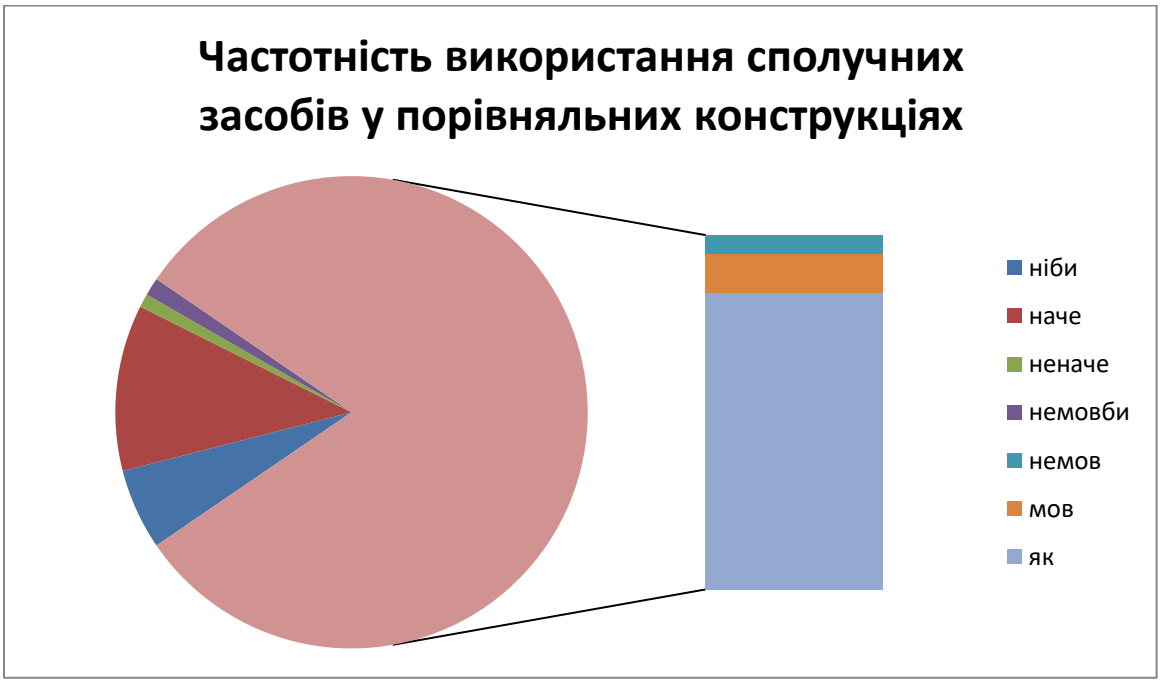

Додаток 2

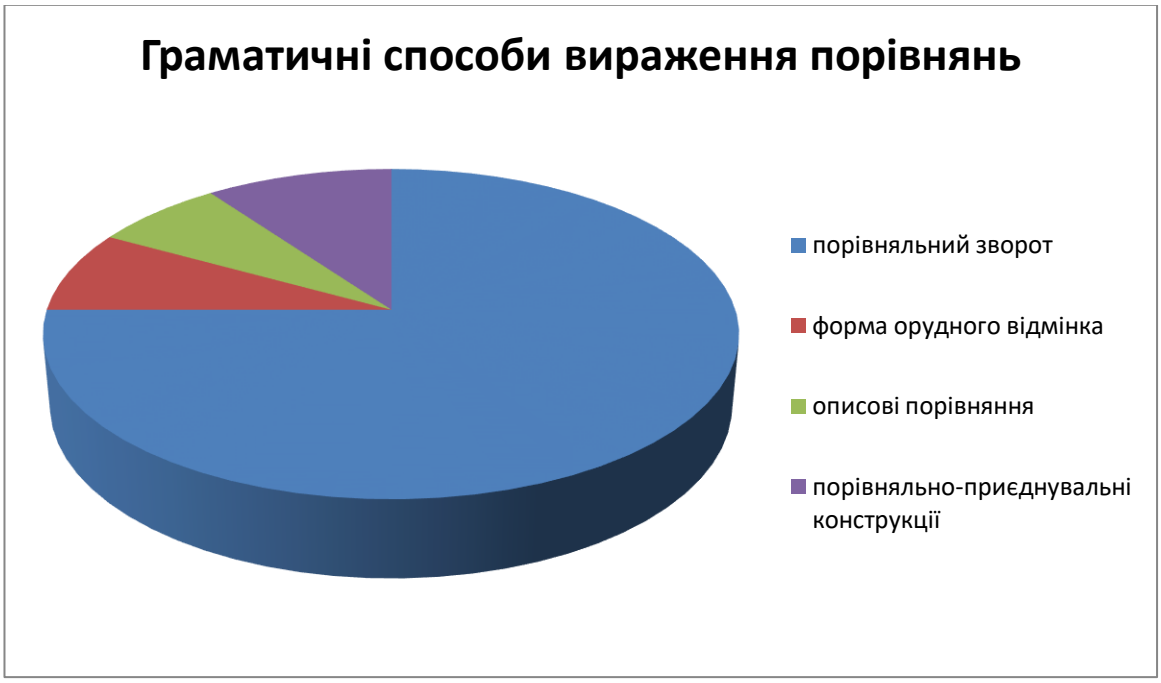
Граматичні способи вираження порівнянь
порівняльний зворот
форма орудного відмінка
описові порівняння
порівняльно-приєднувальні конструкції